

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Disp. XVII. De scientia infusa animæ Christi

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

si diversis rationibus cognoscuntur. Sed illa quanti-
tas quæ est scientia cognitionis, scientia per se compe-
ritur, quia quantitas talis attenditur secundum extrinsecum
operativum intellectus ab intellectu virtute.

Obijciens tertio: Si scientia beata Christi Do-
mini omnia præsentia, futura, & præterita co-
gnosceret, æquæ se extenderet ac scientia visio-
nis Dei. Sed hoc non videtur manifestum, scientia
enim visionis in Deo non se extendit ad merè
possibilia, sed duntaxat ad præsentia, præterita,
& futura. Minor verò probatur: Cum perfectio
scientiæ ex numero objectorum ad quæ se ex-
tendit attendatur, si scientia Christi beata, & co-
gnoscat omnia quæ Deus scit scientia visionis, æ-
quæ perfectæ ac scientia visionis quæ est in
Deo, sed hoc videtur absurdum. Ergo & illud.

Respondeo primo, negando sequelam Majō-
ris, ad cuius probationem dici potest, quod obje-
ctum ad æquationem scientiæ visionis Dei, non so-
lum est entia positiva, existentia, vel futura, sed
etiam negationes rerum quas Deus decrevit non
producere, unde ex eo quod omnia entia positi-
va, existentia, vel futura, à scientia Christi beata
cognoscantur, non sequitur quod attingat obje-
ctum ad æquationem scientiæ liberæ seu visionis
quæ est in Deo.

Respondeo secundo, datâ Majōri, negando
Minorem, ad cuius probationem, distinguo Majō-
rem. Si scientia Christi beata cognoscat omnia
quæ Deus scit scientia visionis, erit æquæ perfec-
ta, materialiter & extensivè, ac scientia visionis
Dei, concedo. Formaliter & intensivè, nego.
Solutio est D. Thomæ hic art. 2. ad 3. ubi sic di-
citur: Quantitas scientiæ non solum attenditur secun-
dum numerum scibilium, sed etiam secundum claritatem
cognitionis. Quamvis igitur scientia animæ Christi
quam habet in verbo, parificetur scientiæ visionis quam
Deus habet in seipso, quantum ad numerum scibilium,
scientia tamen dei excedit in infinitum, quantum ad
claritatem cognitionis, scientiam animæ Christi, quia
tamen increatum divini intellectus, in infinitum ex-
cedit lumen creatum quodcumque receptum in anima
Christi. Licet absolute loquendo scientia divina ex-
cedat scientiam animæ Christi, non solum quantum ad
modum cognoscendi, sed etiam quantum ad numerum
scibilium. Quia nimirum scientia Dei, prout est
simplicis intelligentiæ (sub qua ratione non di-
stinguitur virtualiter, sed solâ consideratione di-
versi objecti materialis, à scientia visionis) ad
omnia possibilia se extendit, non verò scientia
Christi beata, ut docet idem S. Doctor in corpore
eiusdem articuli, & nos articulo præcedenti
fuisse offendimus.

DISPUTATIO XVII.

De scientia infusa animæ Christi.

Ad questionem 11. D. Thomæ.

Consideratâ scientiâ Christi beatâ, progre-
dimur ad aliam speciem scientiæ Christi,
quæ à Theologis indita seu infusa appella-
tur: circa quam plures & graves occurrunt dif-
ficultates, articulis sequentibus resolvendæ.

ARTICULUS PRIMUS.

An & quotuplex scientia per se fusa in
Christo admittenda sit?

Pro intelligentia tituli, & huius diffi-
cultatis resolutione, advertendum est, quod scientia
potest dici dupliciter infusa, per se scilicet & per
accidens. Illa dicitur infusa per accidens, quæ
quantum est ex se acquiri potest per proprios
actus ipsius intellectus, de facto tamen non sic
acquiritur; quia Deus vult se solo illam produ-
cere, sicut fuit scientia Adæ, quæ ejusdem erat
rationis cum illâ quam communiter homines
proprio sibi compant labore, sed tamen per
accidens fuit ei a Deo indita. Scientia verò infusa
per se, est illa quæ non nisi a Deo causari potest.
Quando ergo quaerimus in præsentia, utrum in
Christo sit scientia infusa, non loquimur de sci-
entia infusa per accidens, seu per se acquisita, sed
de ea quæ est infusa per se: de qua etiam inquiri-
mus, quotuplex illa fuerit in Christo, & an in il-
lo solum fuerit scientia infusa supernaturalis, vel
utrum præter naturalem, & ad objecta su-
pernaturalia terminatam, alia naturalis, quæ res
ordinis naturalis per species infusas modo an-
gelico cognosceret, in eo constituenda sit?

§. I.

Veraque difficultas duplici conclusione resolvitur.

Dico primo: Præter scientiam beatam fuit in
anima Christi Domini scientia per se infusa,
ita D. Thomæ hic art. 1. & communiter Theo-
logi, exceptis Nominalibus, Alenſi, D. Bona-
ventura, & Durando, qui scientiam tantum be-
atam, & per se acquisitam tribuunt Christo.

Probatur primo conclusio ex Scripturâ, asse-
rit enim Apostolus, omnes thesaurus sapientiæ
& scientiæ Dei fuisse in Christo reconditos: Er-
go necesse est ipsum habuisse scientiam per se
infusam, quæ est nobilissima portio scientiæ su-
pernaturalis, quæ ab Apostolo nominatur sci-
entia Dei. Unde Joān. 7. mirantibus Judæis ad
dicentibus: Quomodo hic litteras scit, cum non didi-
cerit? Respondit Jesus: Mea doctrina non est mea,
sed ejus qui misit me. Hoc est non illam meâ in-
dultâ acquiri, non ab homine illam acceptâ
neque didici, sed à Patre meo inditam mihi fuit.

Addo quod ad scientiam per se infusam su-
pernaturalem spectant dona illa Spiritus Sancti,
quæ ad intellectum pertinent: illa autem fuisse
in Christo disertè tradit Isaias cap. 11. verbis il-
lis: Flos de radice Jesse ascendet (Christus) & requi-
esceat super eum Spiritus Domini: spiritus sapientiæ &
intellectus, spiritus consilii, spiritus scientiæ. Unde
multiplices hos spiritus in Christo solo aduna-
tos observat S. Gregorius 29. moralium cap. 16.
ad illud: Nunquid coniungere valis micantes stellæ
Pleiadas? quod adducto proposito loco Isaiæ,
glossat in hunc modum: Redemptor noster in
carne veniens Pleiades junxit, quia operationes
septiformis Spiritus, simul in se, & cunctas ma-
nentes habuit. De quo per Isaiam dicitur, Egre-
diatur virga de radice Jesse & flos de radice eius ascen-
dat, & requiesceat super eum Spiritus Domini, spiritus
sapientiæ & intellectus, spiritus consilii & fortitudinis,
spiritus scientiæ & pietatis, & replebit eum Spiritus

timoris Domini. De quo Zacharias ait: *Super lapidem unum septem oculi sunt.* Atque iterum: *Et in candelabro aureo lucerna septem.* Nullus verò hominum operationes Sancti Spiritus simul omnes habuit, nisi solus mediator Dei & hominum; cuius est idem Spiritus, qui de Patre ante sæcula procedit. Bene ergo dicitur: *Super lapidem unum septem oculi sunt.* Huic enim lapidi septem oculos habere, est simul omnem virtutem, Spiritus seipiformis gratiæ, in operatione retinere. Alius namque prophetiam, alius virtutes, alius genera linguarum, alius interpretationes sermonum, juxta distributionem sancti Spiritus accipit: ad habenda verò cuncta ejusdem Spiritus munera, nemo pertingit. At verò conditor noster, infirma nostra suscipiens, quia per divinitatis suæ potentiam simul se habere omnes Sancti Spiritus virtutes edocuit, micantes procul dubio Pleiades junxit.)

4. Probatur secundò conclusio ratione D. Thomæ ad hanc formam redacta. Decens fuit ut Verbum humanitatem assumens, illam, perfectam assumeret: Sed si scientiā per se infusā caruisset humanitas, esset imperfecta: Ergo hujusmodi scientiā non caruit. Major est certa, Minor probatur. Omne quod est in potentia, imperfectum est, nisi reducatur ad actum: Sed intellectus animæ Christi est in potentia ad res creatas in proprio genere cognoscendas per species immediate infusas à Deo: Ergo imperfectus esset sine hujusmodi cognitione, & consequenter sine scientiā per se infusā, distincta à scientiā beatā quæ sit hujus cognitionis principium, imperfecta foret humanitas Christi.

5. Dices, res omnes in proprio genere per scientiā beatā cognosci ab anima Christi, ac proinde quamvis scientiā infusā, à beatifica distincta careret, non mansuram in potentia ad hujusmodi cognitionem.

Sed contra: Intellectus animæ Christi est in potentia ad cognoscendas res creatas in proprio genere, non solum ex parte rei cognitæ, sed etiam ex parte mediæ cognoscendi, hoc est taliter quod ipsa entitas creata medium cognitionis sit: Sed quamvis per scientiā beatā cognoscantur in proprio genere, ex parte rei cognitæ, non tamen cognoscuntur in seipsis, ex parte mediæ cognoscendi, cum eas attingat mediare divinā essentia, ut objecto prius cognito, & medio cognoscendi creaturas: Ergo per scientiā beatā non expletur omnis potentialitas intellectus animæ Christi, in ordine ad creaturarum cognitionem, & consequenter illā positā, & exclusā cognitione rerum in proprio genere, habitā per scientiā infusā, potentialis & imperfectus maneret.

6. Confirmatur: Intellectus animæ Christi est in potentia ad creaturarū cognitionem per proprias illarum species immediate à Deo infusas: Sed hujusmodi cognitio non habetur per scientiā beatā, nam species mediā quā lumen beatificum ad creaturas terminatur, est divina essentia primò representans Deum, & secundariò creaturas: Ergo ut perfecta cognitio competat animæ Christi, necessaria est scientiā infusā, à beatifica distincta, ac proinde sine illa potentialis & imperfecta maneret.

7. Probatur tertio conclusio: Ratione unionis hypostatice fuit debita Christo, titulo connaturalitatis, omnis perfectio illi possibilis quæ non repugnat ejus beatitudini, & fini redemptionis

A humani generis; hac enim ratione probatur: Ologi, gratiam habitalem & visionem beatam Christo fuisse debitas, titulo connaturalitatis: At scientiā per se infusā erat Christo possibilis, & nullam repugnantiam habet ei, beatitudine, vel cum fine redemptionis, ut constet: Ergo Christo denegari non debet.

Potest etiam suaderi conclusio ex doctrina Augustini super Genesim ad litteram cap. 2. ubi duplicem distinguit cognitionem in Angelis, nam per quam cognoscunt res in verbo, & per essentiam divinam gerentem vices species intelligibilis, quam vocat *cognitionem naturalem*, & per quam cognoscunt res extra verbum, per species à Deo receptas, quam *cognitionem spiritalem* appellat, ut exponit S. Thomas 1. 2. q. 58. art. 6. & 7. ex quo sic licet arguere. Licet angelus creaturas contemplantur in verbo, per cognitionem beatam, quæ *matutina* vocatur, tamen in illis alia creaturarum cognitio in seipsis, quæ *vespertina* appellatur: Ergo patet in Christo, qui est perfectior & superior Angelis, præter cognitionem rerum in verbo, habere per divinam essentiam ut speciem supereminentem, & ut medium cognitionis, ita ut etiam alia cognitio creaturarum in seipsis, per proprias illarum species immediate à Deo infusas.

Probat etiam hanc conclusionem plures nostris Thomistis hoc discursu. Christus Dominus meruit per actus charitatis, non ut comprehensoris sed ut viatoris, ut docet D. Thomas 1. 2. q. 59. art. 3. ad 1. Ergo meruit per actum charitatis ut regulatum lumine distincto à lumine gloriæ; actus enim charitatis regulatur scientiā beatā erat Christi ut comprehensoris: At lumen illud non erat obscurum, cum deus in Christo non fuerit: Ergo erat clarum, & per se infusum, & consequenter concedenda est Christo Domino scientiā per se infusā distincta à scientiā beatā. Eadem ratione utitur Theophilus Raynaudus Tomo de Christo lib. 4. sect. 2. cap. 1.

Verum illa non urget, est enim valde probabilis plurimum Thomistarum sententia ad hunc actum charitatis Christi regulatum scientiā beatā, qui necessarius fuit ut terminatus ad bonitatem divinam, prout est ratio diligendi Deum; liberum fuisse, prout terminatum ad divinam bonitatem, ut est ratio diligendi creaturas, ac proinde sub hac ratione meritorium fuisse: Ergo ad salvandum meritum charitatis in Christo, non est necesse recurrere ad scientiā per se infusā à beatifica distinctam.

Dico secundò, Scientiā per se infusā in Christo fuisse duplicem, unam supernaturalem & aliam naturalem. Ita D. Thomas opuscul. 2. cap. 216. ubi duplicem rerum cognitionem distinguit, unam in verbo, & aliam in seipsis, hanc in Angelicam, & humanam subdividit, & rursus tam Angelorum, quam hominum cognitionem rerum in seipsis, in naturalem, & supernaturalem distribuit, hæc verba subiungit: *Et quia nulla perfectio creaturæ exhibita animæ Christi, quæ est creaturarum excellentissima, deneganda est, convenienter præter cognitionem, quæ Deum vidit, & omnia in ipsa, triplex alia cognitio illi attribuenda: una quidem expriment alio fieri animam in seipsis, in quantum aliqua per sensum cognoscit, ut competit humane nature; alia divinitus infusa ad cognoscenda omnia illa ad quæ naturalis cognitio hominis extenditur, vel extendere potest. Et paucis intercessit ita prosequitur. Sed quia Christus secundum humanam*

nam naturam, non solum fuit reparator naturæ, sed etiam gratiæ propagator, affuit etiam ei tertia cognitio, quæ plenissime cognovit quidquid ad mysteria gratiæ potest pertinere. Quibus verbis duplicem scientiam infusam in Christo agnoscit, unam naturalem, & ad objecta naturalia terminatam; alteram supernaturalem, & ad mysteria gratiæ, seu objecta supernaturalia se extendentem. Unde hic quæ 1. art. 1. docet per scientiam divinitus Christo inditam, fuisse reductam ad actum, non solum potentiam obedientiæ quæ potest anima supernaturalia cognoscere, sed etiam potentiam naturalem, quæ potest intelligere quæcumque pertinent ad scientias humanas.

His locis S. Doctor non solum conclusionem nostram aperte docet, sed etiam ad illam suadendam, duplicem rationem insinuat. Prima est: Nulla perfectio aliis creaturis concessa, est neganda animæ Christi: Sed in Angelis reperitur duplex scientia per se infusa, una supernaturalis, per quam objecta supernaturalia extra verbum cognoscunt; alia naturalis, quæ res naturales in seipsis contemplantur, per species quas a Deo in creatione receperunt: Ergo etiam in Christo duplex illa scientia per se infusa, insinuatenda est.

Dices, Majorem esse veram, si sit in humanitate Christi ad omnem illam perfectionem naturalem capacitas; falsam autem, si non sit in illa capacitas naturalis ad aliquam ex illis perfectionibus; animam verò Christi, utpote conjunctam corpori, non esse capacem ad recipiendas species rerum naturalium, non dicentes ordinem ad phantasmata, subindeque per se infusas, bene tamen Angelos, quia sunt substantiæ separatae, & independentes à corpore.

Sed contra primò: Animæ separata debetur modus cognoscendi independens à phantasmate, quia in illo statu est independens à corpore, & modus operandi sequitur modum essendi, ut docet D. Thomas 1. part. quæ 9. art. 1. Sed anima Christi Domini, esto sic corpori unita, est tamen independens ab illo, illique quoad cognitionem non subdita, ratione status beatifici, ut asserit idem S. Doctor hic art. 2. Ergo debetur ei illi modus cognoscendi à phantasmate independens.

Confirmatur: Anima Christi Domini solum fuit corpori subdita in his quæ ad salvandum redemptionis nostræ mysterium necessaria fuere, ideo enim impassibilitas non transiit ex anima ad corpus, ut locus nostræ redemptioni per mortem & passionem daretur: Sed quod à corpore in omni cognitione naturali dependeret, non erat ad finem redemptionis necessarium: Ergo talem dependentiam non habuit.

Confirmatur amplius: Anima puri viatoris, quando est corpori conjuncta, non solum pendet à corpore, & à phantasmatibus in naturali cognitione, sed etiam in supernaturali, & tamen anima Christi, quia non solum erat viator, sed etiam comprehensor, à phantasmatibus per se non dependebat in cognitione supernaturali, ut communiter docent Theologi: Ergo non dependebat ab illis per se in omni naturali cognitione, sed aliquam habuit à corpore omnino independentem, subindeque mediis speciebus naturalibus per se infusis elicitam.

Secunda ratio quam insinuat S. Doctor hic art. 1. sic potest proponi. Omnis potentia receptiva animæ Christi debuit ad actum reduci, ne im-

perfecta post assumptionem maneret ejus humanitas: Atqui anima Christi non solum erat in potentia obedientiali ad cognoscenda objecta supernaturalia in verbo, sed etiam extra verbum, & ad cognoscenda objecta naturalia, non solum per species à phantasmatibus abstractas, sed etiam per species à Deo infusas, sicut Angeli & animæ separata à corpore ea cognoscunt, ut patet ex dictis ratione præcedenti, & docet expressè S. Thomas quæ 20. de verit. art. 3. ad 1. his verbis: Cum Christus esset comprehensor & viator, habuit utrumque modum considerandi, unum quo Angelus conformabatur, ut sine discursu consideraret, alium quo per conversionem ad phantasmata. Ergo in Christo duplex fuit scientia infusa, una naturalis, & alia supernaturalis.

Confirmatur: Pertinet ad dignitatem animæ Christi omnis intellectualis perfectio, quæ potest animæ rationali in aliquo statu convenire, dummodo cum unione ad Verbum aut cum visione beatifica, aut cum aliqua altera maiori perfectione incompatibilitatem non habeat: Sed cognitio rerum naturalium & supernaturalium, per species à Deo infusas, quæ competit Angelis, & animæ rationali in statu separationis, nec cum unione ad Verbum, nec cum visione beatifica, nec cum altera maiori perfectione, habet incompatibilitatem: Ergo illa animæ Christi attribuenda est, ut magis ex argumentorum solutione patebit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra præcedentes conclusiones objicitur primò: Scientia infusa in Christo est otiosa & superflua: Ergo non est admittenda. Consequentia patet, gratia enim non minus abhorret à superfluo, quam natura. Antecedens probatur: Per scientiam beatam expletur & satiatur omnis potentia obedientialis animæ Christi in ordine ad objecta supernaturaliter cognoscibilia, & per scientias acquisitas satiatur ejus potentialitas naturalis in ordine ad cognoscibilia naturaliter: Ergo superflue constituitur in illa scientia per se infusa, à beatifica, & à scientiis acquisitis distincta.

Respondeo negando. Antecedens, ad ejus probationem dicendum, quod licet per scientiam beatam satiatur potentialitas animæ Christi in ordine ad objecta supernaturalia, quantum ad numerum scitorum, non tamen expletur, quantum ad modum sciendi & cognoscendi eadem objecta: Etenim duplex potentialitas obedientialis erat in anima Christi in ordine ad objecta supernaturaliter cognoscibilia. Prima erat ad cognoscenda hæc objecta in verbo, & hæc potentia obedientialis expleta fuit & satiata per scientiam beatam. Altera ad cognoscendum eadem objecta extra verbum, quæ non expletur nisi per scientiam infusam. Idem proportionaliter dicendum est de potentia ad cognoscenda objecta naturalia: illa enim (ut ex D. Thoma supra ostendimus) fuit etiam duplex in Christo, una ad cognoscendas res naturales per discursum, & species à phantasmatibus abstractas; altera ad eas cognoscendas sine discursu, & per species à Deo infusas: prima expleta & satiata fuit per scientias naturales acquisitas, secunda verò non nisi per scientiam naturalem infusam expleri potuit. Et ita duplex scientia infusa (ut in secunda conclusione monstravimus) in Christo admittenda

mittenda est: una supernaturalis, per quam ob-
jecta supernaturalia extra verbum contempla-
tur; altera naturalis, quā cognoscit res naturales
per species à Deo infusās similes his quæ Angeli
in sua creatione à Deo receperunt.

21. Dices, Non datur in Deo duplex ille modus
cognoscendi res in verbo, & extra verbum, cum
omnia solum in sua essentia tanquam in causa
cognoscat, ut in Tractatu de scientia Dei contra
asseriores scientiæ mediæ ostensum est: Ergo pa-
riter in Christo admitti non debet.

Disp. 2.
art. 2.

Sed negatur consequentia & paritas, ob du-
plicem rationē discriminis. Prima est, quia cum
non repugnet intellectui creato animæ Christi
specificari à creaturis, benè tamen intellectui di-
vino & increato, potest anima Christi videre
creaturas extra verbum, & immediate in seipsis,
Deus verò nihil extra seipsum, & independenter
ab essentia divina prius cognita potest cognos-
cere, ut loco citato variis rationibus demon-
stravimus. Secunda est, quia in intellectu divino,
utpote infinite perfecto, non potest dari duplex
modus cognoscendi creaturas, quorum unus sit
magis, & alter minus perfectus, benè tamen in in-
tellectu humano animæ Christi: modus autem
cognoscendi creaturas extra verbum, & imme-
diatè in seipsis, est minus perfectus, quàm modus
eas cognoscendi in verbo, & in essentia divina
tanquam in causa, juxta illud Augustini lib. 22.
de civit. cap. 2. *Cognitio creaturæ in seipsa, decolo-
rator est, quàm cum in Dei sapientia cognoscitur velut
in arte per quam facta est.*

22. Obijciunt secundo: Carentia solum negativa
alicujus perfectionis, non est imperfectio quæ
debeat relegari à humanitate assumpta. Sed
carentia scientiæ infusæ, sive supernaturalis, sive
naturalis, solum est negativa respectu intelle-
ctus Christi: Ergo nullum videtur inconueniens
eam in Christo admittere, subindeque utramque
scientiam infusam illi denegare. Major videtur
certa, nulla enim res dicitur imperfecta, ratione
carentia negativa, sed tantum ratione carentiæ
privativæ, unde in Angelis datur nescientia, quæ
est carentia negativa scientiæ. Minor verò, in
qua est difficultas, quoad utramque partem sua-
detur. Et in primis quod carentia scientiæ infusæ
supernaturalis, negativa sit, videtur manifestum,
carentia enim privativa est negatio formæ debi-
tæ: Sed scientia infusa supernaturalis non est de-
bita intellectui Christi creato, cum de ratione
formæ supernaturalis sit esse supra exigentiam
& debitum omnis naturæ tam creatæ quàm cre-
abilis: Ergo illius carentia non privativa, sed
negativa est.

Quod verò etiam carentia scientiæ infusæ natu-
ralis, non sit privativa, sed solum negativa, sic
ostenditur. Carentia perfectionis non debet hu-
manitati Christi, negativa est: Sed scientia infu-
sa naturalis, non est debita animæ Christi: Ergo
ejus carentia non privativa, sed tantum negati-
va est. Major patet, Minor probatur Perfectio
non connaturalis animæ, non debetur animæ
Christi, prout est in ordine naturæ: Sed intelli-
gere per species à Deo infusās, non est animæ
Christi connaturale: Ergo non est illi debitum.
Probatur Minor: Non est connaturale animæ,
quod per species infusās intelligatur dum est unita
corpori, sed solum postquam est separata, ut do-
cet D. Thomas, qu. unicā de anima art. 15. ad 14.
& 20. & art. 17. ad 2. Ergo animæ Christi quan-
diu fuit corpori unita, non erat connaturale, nec

A connaturaliter debitum, intelligere per species
à Deo infusās, & sine conversione ad phanta-
smata.

Huic difficili argumento dupliciter respon-
deri potest, primò negando Majorem, ut docet
D. Thomas hic art. 1. ut anima Christi de
omnino perfecta, oportuit quod omnis egius po-
tentialitas tam naturalis quàm obediēcialis ad
actum reduceretur: potentialitas autem obedi-
entialis non includit carentiam perfectionis de-
bitæ, sed perfectionis non debite; est enim po-
tentia obediēcialis receptiva formarum natu-
ralium, quæ excedunt debitum omni na-
turæ tam creatæ quàm creabilis: ac prout na-
solum debuit, ratione unionis ad verbum, ex-
cedit ab anima Christi imperfectio privativæ, verum
etiam negativa. Et ratio supra probatione; in-
finuata est: ut enim ibi dicebamus, humanitas
Christi ratione unionis hypotatice fuit debita
Christo, titulo connaturalitatis, omnis perfectio
illi possibilis, quæ non repugnat ejus beatitu-
di, & fini redemptionis humani generis.

Secundò responderi potest, datā Majori, ne-
gando Minorem, ad cuius probationem, con-
cessa Majori, distinguo Minorem, illamque con-
cedo de intellectu Christi nudè considerato, sic-
nim non potest forma supernaturalis ei deberi
nego autem de intellectu Christi ut assumptio ad
esse Verbi, sic enim omnis forma supernaturalis
subindeque scientia infusa supernaturalis, quia
connaturalitatis illi debita est, & per consequens
carentia talis scientiæ privativa est comparata
ad intellectum Christi ut assumptum à Verbo.

Vel potest eadem Minor rursus distinguere,
concedi de intellectu Christi, ratione naturæ,
sic enim forma supernaturalis non potest ei de-
beri: negari verò de intellectu ejus, ut ad ordinem
gratiæ elevato, & ratione gratiæ elevantis; sic
enim formam supernaturalem deberi, illius in-
pernaturalitati non obstat. Christo igitur ut do-
cet D. Thomas opusc. 2. cap. 216. supra citatum
quia non fuit solum reparator naturæ, sed etiam
propagator gratiæ, debentur non solum quæ
sunt debita naturæ secundum se, sed etiam quæ
sunt debita gratiæ, & illa quorum carentia pri-
vativa est, nedum comparatione facta ad natu-
ram, sed etiam quorum carentia privativa est,
collatione facta cum gratiā, ratione debiti ut
illam: licet autem scientia infusa supernaturalis
non debeatur intellectui animæ Christi in parte
naturalibus sumptis; debetur tamen gratiæ in
aliquo sui statu, & ideo fuit debita Christo, illi-
que humanitati, ratione unionis ad Verbum, ut
Cajetanus hic art. 1. & supra qu. 9. art. 3.

Ad id quod additur de scientia infusa naturali
respondeo, concessa Majori, negando Minorem,
ad cuius probationem nego etiam Minorem etiam
probationem illius dicendū, D. Thomam loqui
de anima puri viatoris, huic enim solum dum est
separata à corpore, debetur specierum infusarum
non autem de anima videntis Deum, qualis fuit
anima Christi; nam illi ratione elevationis supra
corpus, orta ex statu beatitudinis, connaturale est
intelligere sine conversione ad phantasmata, &
independentem à corpore, ut docet D. Thomas
hic art. 1. ad 2. & art. 2. in corp. & qu. 20. ad
verit. art. 3. ad 1. subindeque intelligere modo
angelico, & per species à Deo infusās. Ut
licet anima puri viatoris, unita corpori, in co-
gnitione nedum naturali, sed etiam supernatu-
rali, ad phantasmata convertatur, & hinc hinc

conversione non possit connaturaliter in ordine gratiæ intelligere; certum tamen est, & communiter à Theologis receptum, animam Christi Domini, ratione elevationis supra corpus, orta ex visione beatifica, & statu beatitudinis, quæ gaudebat à primo instanti productionis, & unionis cum corpore, objecta supernaturalia sine conversione ad phantasmata connaturaliter intellexisse. Idem dicendum de cognitione naturali, quamvis in ista etiam usus fuerit conversione ad phantasmata, & speciebus ab illis abstractis beneficio intellectus agentis; ne talis potentia esset in ipso otiosa & frustranea, ut disputatione sequenti patet.

§. III.

Corollarium præcedentis doctrinæ

EX dictis colligitur, scientiam per se infusam, sive naturalem, sive supernaturalem fuisse Christo inditam à primo instanti suæ conceptionis: Tum quia talis scientia data est Christo ratione unionis hypostaticæ: hanc autem à principio conceptionis habuit. Tum etiam, quia non fuit necessarium Christo, neque nobis utile, quod hac scientia aliquo tempore careret. Ad id ad Heb. 10. dici, quod Christus ingrediens mundum (id est naturam humanam induens) dixit, *hæsan & oblationem noluisse, corpus autem apræstis mihi &c.* tunc dixi ecce venio. At hæc cognoscere non potuit anima Christi per scientiam acquiritam a rebus ipsis acceptam, aut per species abstractas à phantasmatibus; quia potentia ejus exteriores, dum erat clausus in utero virginis, non poterant ejusmodi species recipere: Ergo id cognovit tunc per scientiam infusam.

Dices, Anima Christi à principio suæ Incarnationis habuit actum visionis beatificæ: Ergo in eo instanti non potuit elicere actum scientiæ infusæ. Probatur Consequentia, implicat enim unam potentiam duas operationes simul elicere, ut sæpe docet S. Thomas.

Respondeo ex doctrina ejusdem S. Doctoris 1. p. qu. 78. art. 7. ad 2. unam eandemque potentiam posse duas operationes, quarum una ad alteram referatur, eique aliquo modo subordinetur, simul exercere: sicut enim voluntas simul & semel finem intendit, & media eligit intellectus simul principia cognoscit, & conclusiones ex illis infert: scientia autem infusæ animæ Christi, cognitionis beatificæ, ad quam consequitur, quodammodo subordinatur; atque adeo actum utriusque in intellectu Christi simul esse non repugnat, sicut de cognitione matutina & vespertina Angelorum docent communiter Theologi cum D. Augustino.

ARTICULUS II.

An omnia objecta naturalia ab anima Christi per scientiam infusam supernaturalem distincte & in particulari cognita fuerint?

Articulo præcedenti ostensum est, duas scientias per se infusas in anima Christi fuisse, naturalem scilicet & supernaturalem; nunc essentiam scientiæ infusæ supernaturalis, quæ præcipue consideratur à Theologis, investigamus; & quia non potest melius alicujus scientiæ quidditas declarari, quam ex objectis, ad quæ terminatur, operæ pretium est, singula objecta,

ad quæ scientia infusa supernaturalis animæ Christi se extendit, declarare; & discutere, an & quomodo Christus per talem scientiam res naturales, entia supernaturalia creata, actus liberos hominum & Angelorum, futura contingentia, totam rerum possibilium collectionem, & denique mysterium Sanctissimæ Trinitatis extra verbum cognoverit? De primo dicemus in hoc articulo, de alijs in sequentibus.

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur, & probatur.

Dico igitur: Christus per scientiam supernaturalem infusam omnia objecta naturalia cognovit, non solum in communi, seu secundum rationes communes & genericas, vel specificas, sed etiam distincte, & in particulari, seu secundum propriam & distinctam cuiusque individui rationem.

Prima hujus pars conclusionis est contra Vaz, quem hic disp. 12. cap. 1. num. 5. ubi licet doceat fuisse objecta naturalia per scientiam per se infusam ab anima Christi cognita, loquitur tamen de scientia per se infusa naturali, per supernaturalem verò negat cognosci. Secunda verò est contra Scotum, Gabrielem, & Almainum, negantes animam Christi per scientiam inditam res naturales distincte & in particulari, seu secundum rationes individuales & numericas cognovisse.

Probatur ergo prima pars contra Vaz quem ratione D. Thomæ hic art. 1. ad hanc formam redacta. Decuit ut non solum potentia naturalis, sed etiam obediens animæ Christi ad actum reduceretur, ne maneret imperfecta, utpote relicta in potentia: Atqui anima Christi Domini erat in potentia obediens ad cognitionem omnia objecta naturalia per scientiam supernaturalem infusam: Ergo tali scientia cognovit omnia entia naturalia. Major patet ex dictis articulo præcedenti, Minor verò suadetur primò. Entitas materialis potest per actum spiritualem attingi, & de facto terminat spiritumalem cognitionem, seu intellectualem: Ergo entitas naturalis terminare poterit cognitionem supernaturalem.

Secundò, esto objectum non possit sui cognitionem excedere excellu ordinis, quo circa nec entitas spiritualis materiali cognitione, nec supernaturalis naturali possunt cognosci, non tamen necessarium est quod ab illa non excedatur, unde finita entitas terminare potest infinitam cognitionem, & creata increatam: Ergo naturalitas objecti non impedit, quin supernaturalem cognitionem in seipso terminare possit.

Terziò, Esto objectum naturale sub ratione naturali objectiva nequeat attingi per cognitionem supernaturalem, bene tamen sub ratione supernaturali objectiva: At in entibus naturalibus est dabilis hæc ratio objectiva, ut ex dicendis constabit: Ergo entia naturalia supernaturalem cognitionem terminare possunt.

Potest etiam eadem pars aliâ ratione suaderi: Congruum enim fuit, ut anima Christi Domini altiori & perfectiori cognitione objecta naturalia cognosceret in seipsis, quam cognoscuntur ab Angelis; nam sicut anima Christi ratione unionis ad Verbum perfectior sit naturâ Angelicâ, ita perfectior debet habere scientiam: Sed si illa

FFFF 3

non

non cognosceret objecta naturalia supernaturalia cognitione, sed tantum naturali, ea non cognosceret perfectiori, sed imperfectiori modo, quam Angeli; cognitio enim naturalis possibilis animæ Christi per species infusas, live per species ex genere suo acquiras inferior est Angelorum cognitioni: Ergo anima Christi cognoscit res naturales in seipsis supernaturali cognitione

32. Ex quo probatur secunda pars contra Scotum & Nominales; Angeli enim per scientiam inditam cognoscunt omnia objecta naturalia, non solum confusè & in communi, sed etiam distinctè & in particulari secundum rationes unicuique proprias; Ergo & Christus per scientiam supernaturalem animæ suæ infusam, Antecedens docet expressè D. Thomas 1. p. qu. 55. & 56. probatque ex eo quod species scientiæ infusæ Angelis, cum non sint acceptæ ab objectis, sed causatæ immediatè à Deo ad exemplar divinæ essentia, consideratæ secundum quod habet rationem speciei intelligibilis, repræsentant clarè & distinctè, sicut essentia divina, omnes res naturales secundum proprias & individuales earum rationes. Consequentia verò probatur, Tam quia scientia Christi esset imperfectior Angelicâ, si non distinctè, sicut illa, cognosceret res naturales secundum rationes illis proprias, sed tantum confusè & secundum rationes communes, ut contendunt Scotus & Nominales. Tum etiam, quia species, quibus utitur scientia indita animæ Christi, æquè causatur immediatè à Deo ad exemplar divinæ essentia, ac species infusæ mentibus Angelorum: Ergo sicut propter hanc rationem Angelus cognoscit extra divinam essentiam omnia objecta naturalia, non solum secundum rationes communes, sed etiam secundum proprias: ita propter eandem rationem anima Christi eodem modo cognoscet per scientiam infusam omnia illa objecta. Aliam rationem ad probandam hanc secundam partem ex D. Thoma desumptam in solutione objectionum adducemus.

§. II.

Solvuntur objectiones.

33. **O**bjiciens primò contra primam partem conclusionis: Nulla scientia potest se extendere nisi ad ea, quæ intra limites sui objecti continentur: Sed res naturales sub objecto scientiæ infusæ supernaturalis contineri nequeunt: Ergo nec ab ipsa attingi. Major patet, Minor probatur. Scientia cum specificetur a suo objecto, debet esse ejusdem ordinis cum illo, eique proportionari: Sed entia naturalia non sunt ejusdem ordinis cum scientia supernaturali, nec habent cum illa proportionem: Ergo sub ejus objecto non continentur.
34. Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem, ad cujus probationem respondere possumus ex Alyare hic disp. 57. dupliciter. Primò, quod scientia debet esse ejusdem ordinis cum objecto formali à quo habet specificari, non verò cum materiali à quo non specificatur: res autem naturales pertinent ad objectum materiale scientiæ supernaturalis infusæ animæ Christi, unde non oportet quod sint ejusdem ordinis cum illa, vel habeant cum ea proportionem.
35. Secundò respondere potest, quod quâdo scientia alicujus rei est ei propria & ad a quata, oportet quod sit ejusdem ordinis cum illa, eique proportionetur, secus verò, si excedens sit, & inadæ-

quata, ut patet in scientia increata Dei, quæ transcendit totum ordinem naturæ, & tamen eam attingit Deus perfectissimè res naturales. Constat etiam in scientia Angelorum, quæ non se omnino immaterialis, & tamen res materiales attingit. Scientia autem supernaturalis infusæ animæ Christi non est propria & ad a quata naturalibus rebus, attingit enim ipsas sub universali quadam ratione, etiam communiter ad res naturales, nempe sub ratione claræ revelationis extra verbum; per quod differt à fide, communiter extra verbum, sed in verbo, seu in essentia clarè visâ creaturas manifestat.

Addo, proportionem requiritam inter scientiam & objectum materiale illius, cupulmon habent res naturales ad scientiam inditam animæ Christi, non debere in eo consistere, quod sint ejusdem ordinis, sed quod ipsum objectum non pertineat ad ordinem superiorum: unde licet scientia inferioris ordinis terminetur ad inferiores, nec possit ad superiores se extendere, quia ejus perfectionem superant; scientia tamen superioris ordinis non solum superiorem, sed etiam inferiora sub objecto suo complexi potest: quia visus, quod superior, eo est universalior, quia inferiora non excedunt virtutem superioris, & possunt nobiliori modo attingi de eadem scientia supernaturalis infusæ animæ Christi ordinis superioris, potest sub objecto suo non solum res supernaturales, sed etiam naturales comprehendere, attingendo illas nobiliori modo.

Objiciens secundò contra secundam partem conclusionis: Scientia non est de singularibus, ut communiter dicunt Philosophi: Ergo scientia Christo infusæ non se extendit ad res naturales cognoscendas in individuo & in particulari, & secundum propriam & singularem eorumque individui rationem, sed eas in communi solum, & quoad rationes duntaxat genericas, vel específicas contemplatur.

Confirmatur: Per scientiam inditam illa solum cognoscit Christi anima, quorum cognitio perficitur ejus intellectum, propter hanc enim solum rationem ponitur hæc scientia in Christo, ut intellectus ejus perficiatur quoad cognitionem rerum in proprio genere: Sed cognitio singularium, præsertim materialium, non perficit intellectum, ut docet S. Thomas 1. p. qu. 12. art. 4. Ergo scientia animæ Christi indita ad ea non se extendit. Unde idem S. Doctor in 3. d. 14. qu. 1. art. 3. in corp. expressè docet, Christum animam non cognoscere in proprio genere, nec per consequens per scientiam inditam per particularium hominum, quia ea non pertinent ad perfectionem intellectivæ partis.

Confirmatur amplius: Cum individua materialia ferè infinita sint, ad ea repræsentanda intellectu Christi, requirerentur infinita species intelligibiles, non enim in Christo sunt species universales plura per modum unius repræsentantes, sicut sunt in Angelis: Sed inconveniens est ponere in intellectu infinitam illam multitudinem specierum, quam non posset percipere: Ergo & quod scientia sibi indita ad omnia individua, etiam materialia, se extendat.

Ad objectionem respondetur, quod licet scientia naturalis, seu procedens ex lumine naturali primorum principiorum non possit esse de singularibus, bene tamen scientia supernaturalis, seu procedens ex lumine certo & infallibili de-

vine revelationis, quia substantialia, prout subsistant tali luminī, indunt eandem certitudinem & immutabilitatem, ac naturæ universales; unde quia Theologia nūcitur luminī divinæ revelationis, virtualis saltem & mediata, & est radicaliter saltem & obiectivè supernaturalis, ad singularia se extendit, & eque sub tali lumine contemplatur, ut in disp. procemiali Theologiae art. 7. in solutione objectionum declaravimus.

Ad primam confirmationem respondet S. Thomas hic art. 1. ad 3. quod cognitio singularium non pertinet ad perfectionem animæ intellectivæ secundum cognitionem speculativam; pertinet tamen ad perfectionem eius secundum cognitionem singularem, quæ non perficitur absque cognitione singularium, in quibus est operatio, ut dicitur in sexto Ethicorum: unde ad prudentiam requiritur memoria præteritorum, cognitio præsentium, & providentia futurorum, ut Tullius dicit in sua Rhetorica. Quia igitur Christus habuit plenitudinem prudentiæ secundum domum consilij, consequens est quod cognoverit omnia singularia præsentia, præterita, & futura. Ubi obiter advertendum est, quod licet hæc ratio S. Doctoris solum videatur ostendere, Christi animam cognoscere huiusmodi singularia per prudentiam, quæ est habitus distinctus à scientia infusa; tamen rectè perpendatur, & radicatus penetretur, constabit ex illa rectè deduci Christi animam per scientiam infusam talia singularia cognoscere; nam per hanc scientiam Christus habet cognoscere omnia quorum cognitio quomodolibet pertinet ad perfectionem animæ intellectivæ, & hoc propter maximam ejus universalitatem; unde si cognitio singularium pertinet ad perfectionem animæ intellectivæ secundum cognitionem practicam, & requiratur ad prudentiam, dicendum est Christum per scientiam infusam illa cognoscere.

Dices, Prudentia solum respicit agibilia, hoc est pertinentia ad actiones humanas, est enim recta ratio agibilium: Ergo hæc ratio D. Thomæ non probat Christum per scientiam inditam cognovisse alia singularia factibilia, vel purè speculabilia, quæ ab arte, vel ab intellectu speculativo cognosci possunt.

Huic instantiæ optimè respondet Cajetanus hic art. 1. §. Ad certum dubium: quod videlicet in Christo anima fuit plenitudo prudentiæ, non solum monastica, sed etiam politicæ, imò & regaliæ ac monarchicæ in ordine ad omnes creaturas in singulari; quia Christus secundum humanitatem ratione unionis hypostaticæ cum Verbo habuit dominium & potestatem in omnia creata, vel immediatè, vel quatenus aliquo modo ordinantur ad electorum salutem, ut colligitur ex illo Psalmi 8. Omnia subiectioni sub pedibus ejus. Quem locum expendens Apostolus ad Hebr. 2. illumque explicans de Christo, ut est homo, addit: In eo enim quod omnia ei subiectioni, nihil dimisit non subiectum ei. Unde ex eo quod singularium cognitio ad prudentiam requiratur, rectè infert S. Thomas, Christum cognovisse omnia singularia præsentia, præterita, & futura.

Ad locum verò ejusdem S. Doctoris desumptum ex lib. 3. sententiarum respondetur, D. Thomam intelligendū esse de cognitione, quæ habetur per scientiam speculativam, vel naturalem; ita ut sensus verborum ipsius sit, quod Christus non cognovit per scientiam inditam, quæ est speculativa, vel naturalis, gesta particularium hominum; hæc enim non pertinent ad

scientiam speculativam, quia non perficiunt intellectum speculativum; neque ad scientiam naturalem etiam practicam, quia sunt liberae; cum quo tamen stat, quod ea scientia practicā simul & speculativā cognoverit, ut necessariò inferretur ex doctrina, quam ibid. idem S. Doctor tradit.

Ad secundam confirmationem nego quod ad hoc ut anima Christi per scientiam inditam omnia singularia cognoscat, requirantur infinitæ species, licet enim species intelligibiles, quibus ea cognoscit, non sint tam universales, ac Angelicæ, non sunt tamen tam particulares, ac illæ, quæ abstrahuntur a phantasmatis; unde eadem species repræsentat clarè & distinctè naturam specificam, & omnia individua ipsius, quod convenit speciebus Angelicis magis particularibus; & hoc quia sunt quadam similitudines derivatæ à divina essentia, ut habet rationem speciei intelligibilis, ut in probatione secundæ partis nostræ conclusionis declaravimus.

ARTICULUS III.

Utrum anima Christi Domini per scientiam supernaturalem infusam entia, seu dona supernaturalia creata quidditativè, & comprehensive cognoscat?

UT certum & indubitatum supponimus, huiusmodi entia, seu dona, ab anima Christi per scientiam supernaturalem infusam cognosci: hoc enim expresse docet S. Thomas hic art. 1. ubi solum Dei essentiam excipit ab objecto scientiæ supernaturalis infusæ, & ratione illius probatur. Nam omnia, quæ per revelationem hominibus innotescunt, ab anima Christi per scientiam infusam supernaturalem cognoscuntur: Sed dona supernaturalia creata innotescunt per revelationem hominibus: Ergo anima Christi per scientiam supernaturalem infusam ea cognoscit. Solum ergo difficultas & controversia est inter Theologos de modo, quo illa cognoscit, & an ea quidditativè, & comprehensive cognoscat? Bannez enim 2.2. qu. 7. art. 1. dubio unico, ad tertium argumentum Cajetani, & Alvarez disp. 118. & 119. de auxilijs, docent entia creata supernaturalia, ut gratiam, fidem, charitatem, ab anima Christi per scientiam supernaturalem infusam non esse cognita evidentiā rei in seipsa, quæ est evidentiā cognitionis quidditativæ, sed tantum evidentiā testimonij divini, quæ est evidentiā rei in attestante. Suarez verò hic disp. 27. sect. 3. asserit quod licet omnia entia supernaturalia, quæ dicunt intrinsecam habitudinem ad Deum prout est in se, possint videri & quidditativè cognosci per hanc scientiam, non tamen cōprehendi. Alij verò Theologi tam domestici, quam extranei, cognitionem non solum quidditativam, sed etiam comprehensivam illorum entium animæ Christi ratione scientiæ supernaturalis infusæ concedunt.

§. I.

Hæc sententia ut verior eligitur, & duplici conclusione stabilitur.

DEICO primò: Christus per scientiam infusam supernaturalem cognoscit quidditativè omnia dona supernaturalia, quæ de facto sunt producta.

Probatur conclusio ratione D. Thomæ hic art. 1. Per scientiam infusam supernaturalem scit

redacta

reducta ad actum omnis potentia obedientialis, quæ in anima Christi invenitur in ordine ad cognitionem quæ potest haberi extra verbum: Sed entia supernaturalia creata possunt extra verbum quidditative cognosci, & consequenter anima Christi ad huiusmodi cognitionem potentiam obedientialem habet: Ergo illa entia fuerunt ab anima Christi cognita per scientiam supernaturalem infusam. Major patet ex dictis supra art. 1. Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Quæ per propriam speciem in seipsis quidditative representari possunt, mediante illa in seipsis possunt quidditative cognosci: Sed entia supernaturalia creata possunt per propriam speciem in seipsis quidditative representari: Ergo & extra verbum quidditative cognosci. Major est certa: nam omnis species representativa objecti potest esse principium cognitionis illius: Sed species immediate representans entia supernaturalia creata, hequit esse principium cognitionis illorum in verbo, nam visio beatifica, quæ ad res creatas terminatur in verbo, soli divinæ essentia ut unitæ per modum speciei immediate Deum representantis, & illo mediante creaturas, inniti potest: Ergo quæ per propriam speciem in seipsis quidditative representari possunt, possunt in seipsis extra verbum quidditative cognosci.

Minor verò multipliciter suadet: Primò quia entia supernaturalia creata sunt finita & limitata entitatis: Ergo & finita representabilitatis, & consequenter representabilia per speciem limitatam & finitam.

Secundò, quia talia entia sunt limitata quidditatis, possunt per cognitionem finitam attingi quidditative, ut patet in visione beatifica; quæ licet finita sit, illa tamen quidditative cognoscit: Ergo ob eandem rationem possunt quidditative per speciem creatam representari.

Tertio, Si entia supernaturalia creata non possent per speciem creatam quidditative representari, maxime quia terminantur ad Deum ut est in se. Sed hæc ratio nulla est: Ergo per speciem creatam quidditative representari possunt. Major est præcipuum Adversariorum fundamentum. Minor verò sic ostenditur. Ut aliquid respiciens aliquem terminum representetur quidditative, non est necessarium quod terminus inspectus quidditative representetur, ordo enim dependentiæ creaturarum à Deo quidditative representatur, terminò istius ordinis, scilicet Deo, non representatò quidditative: Ergo quod prædicta entia Deum respiciant ut terminum vel objectum, non impedit quin per speciem creatam quidditative represententur, Deo ab illis inspecto, quidditative non representatò.

Dico secundò: Probabilius est, entia supernaturalia creata, ut gratiam, fidem, charitatem, ab anima Christi per scientiam infusam supernaturaliter comprehendi.

47. Probatur breviter: Omnia ista entia possunt cognosci in seipsis & extra verbum cognitione comprehensiva, subindeque per scientiam infusam: cognitio enim rerum in verbo non ad scientiam infusam, sed ad visionem beatificam spectat: At supposito quod illa entia per scientiam infusam comprehensive sunt cognoscibilia, non est cur talis cognitio anime Christi, & scientiæ illi infusæ denegetur: Ergo &c. Minor patet, nulla enim perfectio possibilis deneganda est humanitati Christi, nisi aut finis demp-

onis repugnet, aut cum visione beatifica sit impossibilis, quorum neutrum contrarietur test cognitioni comprehensive entium creaturarum supernaturalium per scientiam infusam supernaturalem. Major verò suadet: Omnia entia finita & limitata perfectionis potest per cognitionem finitam & limitatam comprehendere: Sed entia supernaturalia creata, ut gratia, fides, charitas, visio beatifica, sunt finita & limitata entitatis & perfectionis: Ergo possunt per cognitionem finitam & limitatam comprehendere: Sed scientiam infusam supernaturalem comprehendere. Minor patet. Major probatur. Quod entia finita & limitata cognoscibilia sunt, quia cognoscibilitas passiva consequitur entitatem & coherensuratur cum illa: Sed quod est finita cognoscibilitas, per lumen & cognitionem finitam comprehendere potest; vis enim cognoscitiva finita cognoscibilitatem objecti huiusmodi adæquare potest: Ergo quod est finita & limitata entitatis & perfectionis, per lumen cognitionem comprehendere potest.

Respondet Suarez, quod quamvis entia supernaturalia creata sint finita & limitata entitatis & perfectionis, quia tamen Deum in ratione termini vel objecti immediate respiciunt, non possunt per scientiam infusam anime Christi cognosci quantum cognoscibilia sunt: quo enim perfectius cognoscitur terminus, vel objectum actus, vel habitus, eo ipse actus vel habitus cognoscitur perfectiori modo: Sed Deus, quod terminus, vel objectum immediatum entium supernaturalium, perfectius per visionem beatificam cognoscitur, quam per scientiam supernaturalem infusam: Ergo ipsa entia supernaturalia creata perfectius per visionem beatificam, quam per scientiam infusam cognoscuntur, indeque per huiusmodi scientiam non cognoscuntur quantum cognoscibilia sunt.

Verum si hic discursus Suaræ, qui est præcipuum ejus fundamentum, aliquid probet, contra nec per ipsam visionem beatificam possunt entia supernaturalia creata comprehendere, sed tantum per cognitionem divinam; nam solum per ipsam cognoscitur unde quaque perfectio Dei, qui est terminus, vel objectum immediatum illorum entium: Sed hoc absurdum est, cum certum sit omnia entia creata, tam naturalia, quam supernaturalia, à Christi anima per scientiam beatam, seu visionem beatificam comprehendere: Ergo hic discursus Suaræ non valet, ut magis ex solutione argumentorum patebit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò contra prædictam conclusionem: Gratia sanctificans, lumen gloriæ, visio beatifica, & unio hypostatica, sunt entia, seu dona supernaturalia creata: Sed illa per scientiam supernaturalem infusam quidditative cognosci nequeunt: Ergo Christus per scientiam infusam supernaturalem non cognovit quidditative omnia entia, seu dona supernaturalia, quæ de facto sunt producta. Major patet. Minor verò probatur quantum ad singulas partes. In primis quod gratia habitualis non possit ab anima Christi per scientiam infusam quidditative cognosci, sic ostenditur. Gratia habitualis non potest quidditative cognosci, non cognoscitur etiam quidditative divinæ essentia: Atqui divina essentia non potest quidditative cognosci.

per scientiam infusam, sed solum per visionem beatificam. Ergo nec gratia habitualis. Minor est certa. Major verò suadetur. Gratia habitualis est formalis participatio divinæ naturæ, juxta illud 2. Petri 1. *Per quem maxima & pretiosissima nobis promissa donavit, ut per hæc efficiamur divinæ consortes naturæ.* Sed participatio formalis alicujus rei non potest quidditative cognosci non justè etiam quidditative re, cujus est participatio formalis: ex eo enim quod aliqua res sit participatio alterius, sicut habet quod non possit separari quoad esse ab illa, ita etiam habet quod non possit cognosci sine illa; nam sicut res se habet ad esse, ita ad cognosci. Ex eo verò, quod sit formalis participatio, sicut habet formaliter convenire cum re illa quoad esse, ita & quoad modum cognitionis.

Quod etiam lumen gloriæ non possit quidditative cognosci per scientiam infusam, sed solum per visionem beatificam, manifestum videtur. Nam lumen gloriæ excedit quodlibet aliud lumen creatum, & est ordinis superioris ad illud. Ergo per nullum lumen ab ipso distinctum potest quidditative cognosci. At cognitio luminis gloriæ habita ex vi ejusdem luminis est ipsa visio beatifica, & cognitio illius in verbo; non in se, & extra verbum; quidquid enim medio lumine gloriæ cognoscitur, non cognoscitur immediate in seipso, sed in divina essentia ut objecto prius cognito. Ergo lumen gloriæ non potest quidditative cognosci extra verbum per scientiam infusam, sed solum in verbo per scientiam beatam, seu visionem beatificam.

De visione beata idem probatur. Visio beatifica non potest cognosci quidditative, nisi Deus ut est in se quidditative cognoscatur. Sed solum per visionem beatificam non verò per scientiam infusam potest cognosci Deus ut est in se quidditative. Ergo solum per seipsam potest visio beatifica quidditative cognosci. Minor est certa. Major verò sic ostenditur. Nulla relatio potest quidditative cognosci, nisi pariter ejus terminus quidditative cognoscatur. At visio beata importat relationem transcendentalem ad Deum ut est in se, cum Deus ut in se est, sit illius objectum. Ergo visio beatifica non potest cognosci quidditative, nisi Deus ut est in se quidditative cognoscatur.

Denique quod unio hypostatica per scientiam infusam animæ Christi quidditative cognosci nequeat, breviter suadetur. Unio humanitatis ad Verbum pertinet ad ordinem hypostaticum, superiorem ordini gratiæ, ad quem spectat scientia supernaturalis infusa. Sed cognitio ad inferiorem ordinem spectans nequit esse quidditativa rei pertinentis ad ordinem superiorem. Ergo unio hypostatica per scientiam supernaturalem infusam animæ Christi quidditative cognosci nequit. Major patet, Minor probatur. Scientia naturalis quidditative cognoscere nequit gratiam habitalem, quia est inferioris ordinis ad illam. Ergo per cognitionem ordinis inferioris non potest entitas ordinis superioris quidditative cognosci.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Non minus distat ordo hypostaticus ab ordine gratiæ, quam ordo gratiæ ab ordine naturæ. Sed quæ pertinent ad ordinem gratiæ nequeunt quidditative cognosci per actum ordinis naturalis. Ergo quæ spectant ad ordinem hypostaticum, non possunt cognosci quidditative.

Tom. IV.

ve per cognitionem ordinis supernaturalis. Respondet concessa Majori, negando Minorem, quantum ad singulas partes. Ad probationem primæ partis, quæ est de gratia habituali, nego Majorem, ad cujus probationem dicendum, quod ut cognoscatur, gratiam habitalem participare formaliter divinam naturam, sufficit cognosci evidenter quoad an est ipsam divinam naturam, maxime quia convenientia formalis in esse, quod habet gratia cum divina natura, non est univoca, sed tantum analogica. Potestque hæc solutio explicari & illustrari, exemplo intellectus creati, qui est formalis participatio intellectus divini, & tamen non est necessè, quod Angelus, qui naturaliter illum quidditative, imò comprehensive cognoscit, quidditative cognoscat intellectum divinum.

Ad probationem secundæ partis, quæ est de lumine gloriæ, dicendum est, quod licet lumen gloriæ quodlibet aliud lumen creatum in immaterialitate excedat, & sit superioris ordinis ad illud, nihilominus potest per lumen creatum ordinis supernaturalis, subindeque per scientiam supernaturalem infusam animæ Christi quidditative cognosci, quia ad cognitionem quidditativam non requiritur convenientia specifica inter objectum & principium cognoscitivum; ut constet in ipso lumine gloriæ, quod est principium cognitionis Dei quidditative, & tamen cum Deo non convenit specificè, imò nec genericè. Et in sententia ipsius Bannez, cujus est hoc argumentum. Angelus inferior non solum quidditative, sed etiam comprehensive cognoscit superiorem, & tamen ille specificè excedit in gradu immaterialitatis Angelum inferiorem. Quamvis ergo lumen beatificum specie excedat in immaterialitate scientiam supernaturalem infusam, poterit virtute illius cognosci quidditative.

Ad probationem tertiæ partis, quæ est de visione beatifica, nego Majorem, ut enim visio beatifica quidditative cognoscatur, sufficit cognoscere divinam essentiam quoad an est, falsum enim est ad cognoscendum quidditative aliquam relationem, debere cognosci quidditative illius terminum; alius Angelus non posset naturaliter cognoscere relationem transcendentalem dependentiæ creaturæ ad Deum, cum non possit naturaliter cognoscere Deum quidditative. Quod diximus de cognitione quidditativa, de cognitione comprehensiva pariter asserendum est, nimirum ad comprehensivam cognitionem actus dicentis habitudinem ad aliquem terminum, secundum quod est in seipso, non requiri quod comprehensive talis terminus cognoscatur secundum quod est in seipso, sed sufficere quod cognoscatur illud secundum quod est in seipso talem actum terminare: unde licet visio beatifica dicat intrinsecam habitudinem ad Deum ut est in se, & Christus nec per scientiam inditam, nec per scientiam beatam Deum comprehendat, nihilominus per utramque scientiam visionem beatificam comprehendit, quia cognoscit Deum secundum quod est in seipso esse terminum talis visionis. Ex quo solvet argumentum, quod contra secundam conclusionem fieri posset.

Ad probationem denique quartæ partis, quæ est de unione hypostatica, concessa Majori, nego Minorem, & ad illius probationem, distinguo causalem Antecedentis: Scientia naturalis quiddi-

Gggg

quiddi-

quidditative cognoscere nequit gratiam habitalem, quia est inferioris ordinis ad illam, inferioritate genericâ, concedo Antecedens: inferioritate specificâ, nego Antecedens, & distinguo Consequens eadem distinctione.

Ad confirmationem, nego Majorem, distantia enim ordinis gratiæ à natura est generica, distantia verò unionis hypostaticæ à gratia est tantum specifica, conveniunt enim genericè in ratione ordinis supernaturalis. Vel distinguo Majorem. Non minus distat ordo hypostaticus ab ordine gratiæ, quam ordo gratiæ ad ordine naturæ, distantia entitativa, transeat Majori. Distantia habitudinis, nego Majorem, & concessâ Minorî, nego Consequentiam. Deus enim prout in se, superioris ordinis est ad lumen beatificum, & plusquam ab illo distat distantia entitativa, quam gratia à natura, & quam Angelus à potentia viliva; & tamen potest Deus quidditative cognosci mediante lumine gloriæ, & gratia non potest cognosci quidditative per principia naturalia, nec Angelus à potentia viliva videri: quia licet Deus plus distet à lumine gloriæ in genere entis, quam gratia à natura, & quam Angelus à potentia viliva, non tamen tantum distat distantia habitudinis; Deus enim continetur intra objectum nostri intellectus & luminis gloriæ, sed non gratia intra objectum naturæ, nec Angelus intra objectum potentie vilivæ. Id ipsum & a fortiori est dicendum in præsentî, nempe quod licet ordo hypostaticus plus distet entitativè ab ordine gratiæ, quam iste ab ordine naturæ, non tamen ita distat distantia habitudinis, continetur enim intra objectum ordinis gratiæ; unde sicut hæc ratione potest cadere sub merito congruo actuum procedentium à gratia, & per actum fidei credi, ita potest per actum scientiæ infusæ quidditative cognosci.

60. Objicies secundo contra secundam conclusionem: Ad comprehensionem requiritur quod principium cognoscitivum sit ejusdem perfectionis, ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso: unde quia Angelus superior excedit in perfectione & immaterialitate intellectum Angeli inferioris, non potest ab ipso comprehendi, ut in Tract. de Angelis contra Bannem & Salmanticenses docuimus: Sed scientia supernaturalis infusæ non adæquat in perfectione & in immaterialitate plura entia supernaturalia, præsertim lumen gloriæ, & visionem beatificam, ut de se patet: Ergo anima Christi per hanc scientiam non potuit comprehendere plura entia supernaturalia.

61. Respondeo, distinguendo Majorem, illamque concedendo de principio radicali illius intellectus per quam aliquod objectum comprehenditur, negando verò illam de principio proximo ejusdem intellectus: nam ad comprehensionem non est necessarium, quod principium proximum illius sit ejusdem perfectionis, ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso, sed sit est quod principium radicale intelligendi adæquet specificè immaterialitatem objecti, alias nullus Angelus comprehenderet seipsum, cum nullius Angeli intellectus ejus substantiam in perfectione adæquet. Quia ergo in Angelo inferiori comparato ad superiorem non solum intellectus, qui est principium proximum intellectus, sed etiam natura, quæ est principium radicale, est inferioris immaterialitatis specificæ ad substantiam Angeli superioris, con-

sequens sit quod illam non comprehendat, in nostro autem casu, licet scientia supernaturalis infusæ, quæ est principium proximum intelligendi, non adæquet luminis gloriæ perfectionem, gratia tamen quæ est principium radicale lumen gloriæ & visionem beatificam superat, quia in ordine supernaturali natura, à qua lumen gloriæ ut proprietas dimanât, & natura quæcumque ordine suæ excedit proprietatem, de cognitio scientiæ infusæ animæ Christi, & luminis gloriæ & visionis beatificæ comprehendit. Ita egregie & acute Cipullus hic ar. 1. dub. 2. ad 1. objectionem. Dispicet tamen ratio, quam assignat ad ostendendum non requiri comprehensionem quod principium proximum illius sit ejusdem perfectionis, ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso, ut enim illam peti ex eo quod principium proximum intelligendi est instrumentum substantiæ intelligentis, instrumentum autem non petit cum effectu adæquari. Non placet, inquam, hæc ratio, quia falsum est quod principium proximum intelligendi instrumentaliter ad intellectum concurrat, ut communiter docent Thomistæ in Tract. de visione beatifica. Vera ergo & legitima ratio est illa, quam tradit Illustrissimus Episcopus Oxoniensis in manuscriptis de scientia Christi: quia nimirum ex principio radicali, & ex potentia, ac virtute potentie conflatur adæquata causa intellectus, non ut ex causis partialibus, sed ut ex partibus causæ: non est autem necessarium quod effectus partem causæ non excedat, sed solum quod non superet adæquatam sui causam, ac proinde ut intellectus sit alicujus objecti comprehensio, non requiritur quod potentia, quæ est pars causæ, adæquet entitatem objecti, sed sit est, quod causa adæquata ratione principii radicalis, vel proximi, ut æqualis perfectionis cum illo.

Objicies tertio: Christi anima per scientiam inditam non comprehendit potentiam obedientialem tam activam, quam passivam, quæ est de facto in creaturis: Sed talis potentia, cum actum, seu formam ordinis supernaturalis respiciat, pertinet ad ordinem supernaturalem: Ergo anima Christi per scientiam inditam omniens supernaturalis ordinis non comprehendit. Major probatur: Ad comprehensionem potentie obedientialis, tam activæ, quam passivæ, requiritur cognitio omnium formarum, quas potest recipere, & omnium effectuum, ad quos instrumentaliter concurrere potest, subindeque termini adæquati divinæ omnipotentie: Sed anima Christi per scientiam supernaturalem infusam terminum adæquatam divinæ omnipotentie non comprehendit, alias divina omnipotentia esset ab ipsa comprehensibilis: Ergo anima Christi per scientiam inditam potentiam obedientialem quæ est in creaturis non comprehendit.

Respondeo negando Majorem, & ad illam probationem, nego pariter Majorem: sicut enim ut intellectus Angeli superioris comprehendit intellectum Angeli sibi inferioris, non est necessarium quod cognoscat omnes actus quos secundum se & absolute potest producere circa infinita objecta possibile specie diversâ, quia nimirum secundum se & absolute, præscindendo à speciebus, non est causa adæquata talis cognitionis, ita similiter cum potentia obedientialis non sit, præscindendo à divina omnipotentia, causa adæquata omnium effectuum supernaturalium, ad

comprehensionem illius non est necesse cognoscere, sicut in particulari, omnes illos effectus.

ARTICULUS VI.

Utrum anima Christi per scientiam infusam supernaturalem, cogitationes cordium occultas, & futura contingentia cognoverit?

Primo ar. 2. citati pro sententia quæ negat Christi animam per scientiam supernaturalem infusam cognovisse singularia & existentia, id enim potiori iure tenentur asserere de actibus liberis, & de futuris contingentibus. Lorca etiam hic disp. 70. nu. 12, ut probabiliorē sequitur sententiam, quæ cognitionem cogitationum cordium & futurorum contingentium denegat scientiæ infusæ animæ Christi. Sententia tamen affirmans Christum illa per talem scientiam extra verbum cognoscere, communis est apud Theologos, eamque tam domestici, quam extranei cum S. Doctore hic art. 1. unanimi consensu docent. Unde sic

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Ico igitur: Anima Christi per scientiam infusam supernaturalem occultas cordium cogitationes, & futura contingentia cognovit.

Utraque pars huius conclusionis colligitur expressè ex doctrina D. Thomæ hic art. 1. ubi docet Christum per scientiam infusam cognovisse omnia quæ per revelationem hominibus innotescunt. Sed homines per revelationem cogitationes cordium & futura contingentia cognoscunt, multa enim ex his sunt manifestata Prophetis: Ergo cognoscuntur ab anima Christi per scientiam supernaturalem infusam. Afferit etiam S. Doctor eodem art. Christum cognovisse per scientiam infusam omnia, præter Dei essentiam: Ergo sentit cogitationes cordium, & futura contingentia comprehendendi sub objecto talis scientiæ, & per eam à Christo cognosci. Unde ut notat Cajetanus hic ar. 1. circa solutionem ad 3. S. Doctor hic retractat quæ docuerat qu. 20. de verit. art. 6, ubi asserit animam Christi in verbo tantum futura contingentia & cogitationes cordium cognovisse. Licet Bergomensis in tabula aurea dub. 127. ipsum explicare conetur dicendo, ibi solum negare animæ Christi cognitionem speculativam prædictorum objectorum, non verò cognitionem prædictam. Vel loqui de Christo prout est singularis persona, non verò de illo, ut est caput Ecclesiæ, & supremus omnium iudex.

Potest etiam conclusio ratione suaderi: Nam scientia indita ponitur in anima Christi propter ejus perfectionem, ut nimirum per eam reducat omnem potentialitas illius, tam obedientialis, quam naturalis: Sed in anima Christi est potentia obedientialis ad cognoscendum per scientiam infusam cogitationes cordium & futura contingentia: Ergo de facto illa per talem scientiam cognovit. Major patet ex dictis art. 1. Minor probatur. Potentia obedientialis respicit id omne, quod non implicat contradictionem: Sed nulla potest assignari implicancia contradictionis in eo quod cogitationes cordium & futura contingentia supernaturaliter & per lumen à Deo infusum cognoscantur: Ergo est in a-

Tom. IV.

Anima Christi potentia obedientialis ad ea cognoscenda per scientiam inditam. Major est evidens, Minor probatur primò. Deus cogitationes cordium, & futura contingentia in seipsis cognoscit: Sed nulla est ratio, cur hæc perfectio divinæ cognitionis nequeat supernaturaliter creaturæ communicari: Ergo est possibilis creaturæ cognitio secretarum cogitationum hominis, & futurorum contingentium in seipsis.

Secundò, Cogitationes cordis, & futura contingentia ex suppositione decreti liberi Dei de illorum existentia in tempore habent in se veritatem determinatam: Ergo possunt per speciem à Deo infusam representari, subindeque ab intellectu creato supernaturaliter cognosci. Unde multis Sanctis per divinam revelationem innotuerunt cogitationes cordium, & futura contingentia, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 2. *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus his, qui diligunt illum, nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum: Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei.* Quasi diceret, ea quæ speciebus è rebus acceptis cognoscere non valemus, qualia sunt dona gratiæ & gloriæ, nobis Deus revelavit per Spiritum suum: qui autem revelat majora, potest utique & minora hominibus revelare, quæ sensibus non subijciuntur, ut cogitationes liberas, & affectiones cordium, ac futura contingentia.

Addo, quod etsi nulli Sanctorum hæc notitia supernaturaliter data esset, debuit tamen Christo concedi, quia ipse est Rex universorum, & Dominus omnium, futurusque est aliquando iudex cordium: unde congruentissimum fuit, ut etiam quatenus viator ea claresceret in seipsis, æquè ac cætera naturalia objecta contueretur, quæ in cordibus volvuntur; ut re ipsa ab ipso factum, constat ex varijs Scripturæ testimonijs: dicitur enim Matth. 9. *Cum vidisset Jesus cogitationes eorum, dixit, ut quid cogitatis mala in cordibus vestris?* Et cap. 12. *Jesus autem sciens cogitationes eorum.* Item Joan. 2. 1. cum Christus interrogasset Petrum, his verbis: *Simon Joannis amas me?* Respondit Petrus, & dixit ei: *Domine tu omnia nosti, tu scis quia amo te.* Quæ verba Theodoretus serm. de charitate sic exponit: *Is autem ipsum citavit ad suum in eum amorem testificandum, Domine enim inquit tu scis quia amo te. In animis enim hominum infides, & aperte scis motus cogitationis; nec te aliquid latet ex rebus humanis: nosti enim omnia & antiqua & extrema.*

Decuit etiam ob unionem humanitatis ad Verbum, & supremum Christi in quæcunque aliquando existentia dominium, ut futurorum quoque notitia ei communicaretur. Unde Cyrillus lib. de S. Trinit. cap. 22. *Quoniam Dominus naturam ignorantem assumpsit, divinas tamen ei prerogativas & dotes impertivit; habebatque anima Domini omnem sapientiam divinam juxta & humanam, omnem notitiam eorum quæ fuerunt, quæ sunt, quæ erunt, non naturæ, non gratiæ, sed propter unionem personalem cum eo, qui solus est sapiens, & omnia etiam prius quam oriuntur, ante sæcula novit.*

Accedebat quoque titulus magisterij Christi tantum prout viatori comperens, ratione ejus debebatur ei futurorum notitia, ut hoc etiam modo tanquam divino suffragio doctrinam suam muniret, & certissimum divinitatis suæ argumentum praberet, nihil enim à deo divinitatis suffragium prodit, quàm divinatio, seu prænotio futurorum. Unde Iertullianus in A-

Gggg 2 polgo.

polog. cap. 20. : Idoneum opinor testimonium divinitatis, veritas divinationis. Et Lactantius notavit lib. 1. institutionum cap. 1. 1. à divinatione denominari divinitatem, sicut ab homine humanitatem. Ut ergo Christus verum se Deum, & veritatis magistrum ostenderet, debuit pronunciare futura contingentia, etiam libera. Unde Matth. 26. in nocte passionis dixit Petro : *Antequam gallus cantet, ter me negabis.* Et Lucæ 19. *Videns civitatem flevit super illam dicens : Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis, quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te undique, & ad terram proferrent te, & filios tuos, qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidem, eò quod non cognoveris tempus visitationis tuæ.*

71. Denique, Beati cognoscunt non solum in verbo per scientiam beatam, sed etiam extra verbum per scientiam infusam, illa omnia, quæ hic in vi per dona prophetiæ, & discretionis spirituum cognoscuntur : Sed per illa duo dona, futura contingentia, & cogitationes cordis cognoscuntur à Sanctis & Prophetis : Ergo pariter Christus, qui ab instanti suæ conceptionis simul erat viator & comprehensor, non solum per scientiam beatam, sed etiam per scientiam indicatam, illa clarè & distinctè cognovit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

72. **O**bjicies primò : Anima Christi per scientiam supernaturalem infusam ea tantum cognovit, ad quæ cognoscenda potentiam obedientialem habebat : Sed in ea non erat potentia obedientialis ad cognoscendas cogitationes cordium, & futura contingentia : Ergo illa objecta per scientiam supernaturalem infusam non cognovit. Major patet ex supra dictis, Minor probatur. Cognoscere cogitationes cordium & futura contingentia, est proprium Dei, secundum illud Jerem. 17. *Pravum est cor hominis, & inscrutabile, & quis cognoscerit illud? Ego Dominus scrutans corda.* Et illud Isa. 41. *Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dii estis vos.* At in Christi anima non est potentia obedientialis ad id quod est proprium Deo : Ergonec ad cognoscendum per scientiam supernaturalem infusam cogitationes cordium, & futura contingentia.

73. **R**espondeo, concessâ Majori, negando Minorem, ad cujus probationem dicendum, cognitionem cogitationum cordis, & futurorum contingentium in Scriptura dici propriam Dei, non quod non possit per gratiam & donum supernaturale creaturæ communicari (ut enim supra dicebamus, per dona prophetiæ & discretionis spirituum illa objecta cognoscuntur) sed quia talis cognitio nulli intellectui creato, etiam perfectissimo, qualis est intellectus Angeli, vel animæ Christi, potest esse connaturalis. Sicut in Scriptura Deus dicitur invisibilis, quia clara Dei visio nulli creaturæ potest connaturaliter competere, non verò ex eo, quod ad illam nullo modo possit pertingere : nam ut bellè ait Anselmus, *Deus cum sit inaccessible nostris viribus, acceditur ad eum suis muneribus.*

74. **O**bjicies secundò cum Lorca : Christus cognovit in verbo, cum à primo instanti suæ conceptionis fuerit beatus, & divinam essentiam viderit : Ergo inutile videtur ac superfluum ad-

mittere aliam in Christo scientiam, per quam eadem objecta extra verbum, & in seipsis mediare cognoverit.

Sed negatur Consequentia, ut enim at. 1. scientium est animæ Christi non solum est concedenda omnium objectorum cognitio, sed etiam omnis modus cognitionis possibilis, & non composibilis cum majori perfectione : modo autem cognoscendi cogitationes cordium & futura contingentia extra verbum per scientiam à Deo infusam, possibilis est, ut §. præc. vidimus, & ille cum majori perfectione, seu cum cognitione beatifica stare potest, ut fateretur Lorca, docens Christum per scientiam infusam cognovisse substantias spirituales & entia naturalia & mysteria gratiæ, & nihilominus illorum omnium habuisse cognitionem in verbo. Cur igitur demum dici non poterit de cogitationibus cordium & de futuris contingentibus? Certè hic Actus parum consequenter ad sua principia differunt.

Sed inflat, & objicit rursus : Intellectui Christi non est concedenda perfectio, nisi illa intellectui creato in ordine naturæ vel gratiæ debita sit : Sed cognitio secretorum cordis & futurorum contingentium in seipsis, non est debita intellectui creato in ordine naturæ, vel gratiæ : Ergo non est anima Christi tribuenda.

Respondeo primò, negando Majorem, nam ut sæpe diximus, animæ Christi ratione unionis hypostaticæ concedenda est omnis perfectio possibilis in determinato gradu existens, cum majori perfectione non in composibilis, tamen illa nec in ordine naturali, nec supernaturali debeatur.

Respondeo secundò, datâ Majori, distinguendo Minorem : Cognitio secretorum cordis & futurorum contingentium in seipsis non est debita intellectui creato, prout est sub statu supernaturali simpliciter, concedo Minorem : prout exiit sub plenitudine gratiæ, qualis est intellectus animæ Christi, nego Minorem. Sicut enim gratia in statu plenitudinis, quem obtinet in anima Christi, debetur virtus iustitiæ commutative ad Deum, quamvis illi non debeatur extra statum plenitudinis, & prout in pura creatura existit : ta cognitio secretorum cordis & futurorum contingentium in seipsis debetur ordini gratiæ, non ut est in pura creatura, sed ut est in homine Dei, in quo est in tota sua plenitudine, & in statu perfectio & connaturali, ut declaravimus supra.

Objicies quartò : Angeli non possunt occurrere cordium nostrorum cogitationes cognoscere, quia in nostras voluntates dominium non habent, ut in Tract. de Angelis ostensum est : Sed Christus ut homo non habet dominium in voluntatibus nostras, sed solum ut Deus : Ergo anima Christi cogitationes liberas, quæ à sola voluntate humana dependent, cognoscere nequit.

Respondeo primò, ex eo quod Angelus non habeat dominium in nostras voluntates rectè quidem probari quod non possit virtute suæ occurrere cordium nostrorum cogitationes, seu actus liberos nostræ voluntatis cognoscere, eandemque rationem etiam valere ad demonstrandum quod anima Christi, seu Christus ut homo non possit viribus naturæ cognoscere eadem objecta. Ceterum sicut hæc ratio non impedit, quominus possint cogitationes unius Angeli ab altero cognosci, Deo illas revelante : nec ob stare potest, quin possint ab anima Christi cognosci.

cognosci extra verbum in seipsis, Deo per suam gratiam specialiter iuvante, & species repræsentativas illorum prout in se sunt infundente.

Respondeo secundo, data Majori, negando Minorem; cum enim Christus ut homo sit caput Angelorum & hominum, & iudex omnium nostrorum actuum, etiam interiorum, habet jus ad cognitionem illorum; & propter summam ejus excellentiam, ei dominium aliquod in nostras voluntates competit, non tamen supremum, aut æquale summo & independenti dominio Dei.

ARTICULUS V.

Quomodo anima Christi, per scientiam supernaturalem infusam, futura contingentia cognoscit?

Quatuor solum videntur esse modi, quibus dici potest Christi anima per scientiam infusam futura contingentia cognoscere. Primus est in causa, vel effectu eorum, ut si daretur aliqua causa, vel effectus eorum, ostendens certò & evidenter talia contingentia esse futura. Secundus est in testimonio Dei dicentis & revelantis ea, ut si Deus immediate per seipsum revelaret ea quæ futura sunt, sicut revelavit Prophetis. Tertius est in decreto divinæ voluntatis determinantis eorum futuritionem, quo pacto beati, & ipse Deus, futura contingentia cognoscunt, ut in Tractatibus de visione beata & de scientia Dei, fusè ostendimus. Quartus est in seipsis immediate, ut si cognitio animæ Christi terminaretur immediate ad ipsa futura secundum se, & non inmediate aliquo objecto prius cognito. Quæritur ergo, quoniam ex his quatuor modis, anima Christi, per scientiam supernaturalem infusam, futura contingentia cognoscit?

§. I.

Reiciuntur tres primi modi dicendi, & quartus statuitur.

Dico primò: Anima Christi non cognoscit per scientiam supernaturalem infusam futura contingentia in causa vel effectu eorum.

Probatur prima pars: Causa futuri contingentis in actu primo est indifferens ad esse vel non esse illius: At in principio indifferenti nequit certo cognosci aliquid determinatum, ut in Tractatu de scientia Dei fusè contra Molinam ostendimus: Ergo anima Christi non potest certo cognoscere per scientiam supernaturalem infusam futura contingentia, in eorum causa, in actu primo considerata.

Confirmatur: Futura contingentia, ut sunt in suis causis, non habent determinatam veritatem, sicut nec entitatem, cum illa, secluso divino decreto eas prædeterminante, sunt indifferentes ad operandum, vel non operandum ut ibidem demonstravimus: Ergo non possunt certo & infallibiliter in ipsis cognosci, sed duntaxat conjecturaliter & probabiliter: At anima Christi per scientiam infusam futura contingentia certo cognoscit: Ergo illa non videt in causis ipsorum in actu primo consideratis.

Quod etiam ea non cognoscat in aliquo effectu ipsorum, videtur manifestum: nam vel effectus ille est futurus, & sic de eo eadem erit quaestio ac de ipso futuro contingenti: vel est præteritus, & sic non erit effectus ipsius futuri, & ita non potest esse realiter causa, cum existentia sit

Tem. IV.

conditio necessaria in causa efficiente ad causandum & operandum.

Dico secundo, anima Christi non cognoscit per scientiam supernaturalem infusam futura contingentia, in testimonio Dei dicentis & revelantis ea. Est contra Medinam hic art. 1. difficultate 2, & Suarem disput. 27. sect. 2.

Probatur breviter: Objectum scientiæ supernaturalis infusæ est ens creatum, ut in se & ratione sui cognoscibile: quod autem cognoscitur mediante revelatibne, vel testimonio divino, non in se, & ratione sui, sed per extrinsecum medium cognoscitur: Ergo per scientiam infusam nequeunt cognosci futura contingentia in testimonio divino.

Confirmatur: Cognitio futurorum contingentium in testimonio Dei revelantis, ad fidem, vel prophetiam pertinet, non verò ad scientiam infusam, ut patebit ex infra dicendis: Ergo Christus per scientiam infusam non cognoscit futura contingentia in testimonio divino, sed duntaxat per lumen propheticum, quod à lumine gloriæ & à scientia infusâ distinguitur, per hoc quod lumen beatificum creaturas in divina essentia cognoscit, scientia infusâ illas in seipsis attingit, lumen autem propheticum in testimonio divino, evidenti, vel obscuro.

Dico tertio: Christus non cognoscit futura contingentia per scientiam infusam in decreto Dei libero de illorum futuritione. Est contra Alvarez hic disput. 39. ad 2. & contra Nazarium controver. unica quæst. 4.

Probatur primò: Aliter cognoscuntur futura contingentia per scientiam infusam, & aliter per scientiam beatam: Sed per istam cognoscuntur in decreto, ut in Tractatu de visione beata ostensum est: Ergo per illam in eo cognosci nequeunt.

Probatur secundo: Unus & idem habitus non potest entia creata in seipsis ratione sui attingere, & in libero Dei decreto. Sed scientia supernaturalis infusâ animæ Christi est unus specie habitus, ut fatentur Alvarez & Nazarius; & res aliquas creatas in seipsis & ratione sui attingit ut illi pariter non negant: Ergo non potest alias in decreto Dei cognoscere. Major in qua est difficultas, sic ostenditur. Habitus diversificatur specie penes diversa motiva vel media cognoscendi: Sed decretum liberum Dei, & prædicata intrinseca rerum creaturarum, sunt media & motiva cognoscendi, in movendo valde diversa: Ergo non possunt ab eodem habitu respici.

Confirmatur: Divina essentia, & propria creaturarum natura, sunt media & motiva adeò diversa, ut ab eodem habitu respici nequeant, alias scientia infusâ non esset habitus à lumine gloriæ & scientia beata distinctus, quod Alvarez & Nazarius non admittunt: Ergo pariter decretum liberum Dei, & propria creaturarum natura, non possunt ut motiva cognoscendi ab eodem habitu respici.

Dico quartò: Christus per scientiam infusam cognoscit futura contingentia immediate in seipsis, seu per species immediate illa repræsentantes.

Hæc conclusio sequitur ex præcedentibus, si enim anima Christi per scientiam infusam non cognoscit futura contingentia in causa vel effectu eorum, nec in testimonio Dei dicentis & revelantis ea, nec in libero Dei decreto, non restat alius modus per quem ea cognoscere possit, quam immediate in seipsis, per species à Deo infusas immediate illa repræsentantes.

Gggg;

Addo

Addo quod scientia infusa animæ Christi cognoscit per proprias species omnia quæ per proprias species sunt in seipsis representabilia: Sed futura contingentia representari possunt per proprias species, ut ex solutione argumentorum patebit: Ergo à scientia infusa animæ Christi cognoscuntur per proprias species ea immediate representantes.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra primam conclusionem ea solum militant argumenta, quibus Molina probare nititur, Deum in causis secundis futura contingentia certò cognoscere quæ in Tractatu de scientia Dei disputatione 4. art. 3. §. 6. plenè soluta sunt, unde hic ea prætermittimus, & ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem inutiliter repetantur.

Contra secundam obijcitur primò: Cognitio futurorū in testimonio divino clarè & evidenter cognita est possibilis, ut ostendimus in Tractatu de fide, etque compatibilis cum unione hypostatica, visione clarà Dei, & omni alià perfectione majori: At omnis perfectio possibilis, & compatibilis cum majori perfectione, est animæ Christi tribuenda: Ergo concedenda est Christo cognitio futurorum contingentium in divino testimonio, & consequenter hujus cognitionis principium: At principium istius cognitionis non est lumen gloriæ, per quod solum cognoscuntur objecta creata in verbo, nec fides, quæ in Christo non fuit: Ergo principium illius est scientia supernaturalis infusa. Major pro prima parte docetur in Tractatu de fide: Pro secunda verò, in qua sola est posita difficultas, sic ostenditur. Cognitio fidei ideo est cum visione clara ejusdem objecti incompatibilis, quia est essentialiter obscura: Sed cognitio futurorum in divino testimonio clarè & evidenter cognito, non est essentialiter obscura: Ergo non pugnat cum visione clara Dei, aut cum cognitione evidenti futurorum in seipsis, & consequenter cum omni alià perfectione majori impossibilis non est.

92. Respondeo, concessa Majori & Minori, cum primà Consequentiā, negando Minorem subsumptam, datur enim aliud lumen, præter ibi enumerata, à quo procedat cognitio futurorum in testimonio divino, nimirum lumen propheticum, quod (ut supra annotavimus) à lumine gloriæ, & scientia infusa distinguitur, per hoc quod lumen beatificum creaturas in divina essentia cognoscit, scientia infusa illas in seipsis attingit, lumen verò propheticum in testimonio divino, evidenti, vel obscuro.

93. Nec valet si dicas, D. Thomam qu. 20. de verit. art. 6. expressè docere quod Christus non cognovit futura contingentia, cognitione prophetiæ, quia prophetia est quedam imperfecta participatio illius visionis quæ videntur res in verbo, quæ cum in Christo perfecta fuerit, imperfectio prophetiæ in illo locum non habuit. Non valet, inquam, nam vel S. Doctor id retractavit in hac parte qu. 7. art. 8. ubi expressè docet in Christo, dum erat viator simul & comprehensor, fuisse lumen propheticum. Vel solum negat animæ Christi propheticam cognitionem, secundum quod regulariter prophetia in hominibus invenitur, nempe cum obscuritate; non autem secundum essentiam prophetiæ, de cuius essentiali ratione non est obscuritas ut supra disp. 12. art. 5. docui-

Amus. Quod verò hæc interpretatio sit legitima, S. Thomas eo loco in hoc sensu locutus non fuit, sed in alio, ubi dicitur, *imperfectio prophetiæ in Christo locum non habuit*, quibus non elucet, sed duntaxat imperfectionem prophetiæ, per accidens ei contingit, ab anima Christi excludit.

Obijcies secundò contra tertiam conclusionem: Ad perfectionem animæ Christi pertinet quod non solum omnia cognoscatur, sed etiam omni modo & genere cognitionis possibilibus: Sed possibile est quod anima Christi per scientiam supernaturalem infusam cognoscatur futura contingentia in libero Dei decreto de eorum formatione, hoc enim nullam involvere videtur repugnantiam: Ergo de facto ea in decreto per scientiam infusam cognoscitur.

B Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, licet enim anima Christi futura contingentia in decreto cognoscere possit, non tamen per scientiam infusam, sed solum per scientiam beatam: quod enim in decreto divino cognoscitur, non in se & ratione sui, sed in alio ut in causa cognoscitur; scientia verò infusa, ad res creatas in seipsis terminatur. Unde cognitio futurorum contingentium in decreto, non spectat ad scientiam infusam, sed ad scientiam beatam, quæ creaturas omnes sive possibiles sive futuras in essentia divina contemplatur, ut in Tractatu de visione beatifica fuse ostendimus.

Obijcies tertio: Deus non potest futura contingentia in seipsis immediate cognoscere, sed solum mediante libero suæ voluntatis decreto, ut cognito, seu ut medio cognoscendi, ut in Tractatu de scientia Dei contra defensores scientiæ mediæ demonstravimus: Ergo pariter anima Christi non poterit futura contingentia in seipsis immediate cognoscere, sed solum in libero divinæ voluntatis decreto, ut in medio proprio cognito.

C Sed nego consequentiam & pariter rationem autem discriminis est, quia cognitioni divinæ sub quacumque formalitate repugnat specificari à veritate creata, ac proinde immediate ad illam terminari; unde omnia sive possibilia sive futura, in sua essentia, vel nudè sumpta, vel per liberum suæ voluntatis decretum determinata, ut in causa, & medio prius cognito, contemplatur: cognitioni autem create animæ Christi, licet non repugnat specificari à creaturis, ita nec ad illas immediate terminari.

§. III.

Solvuntur alia argumenta contra quartam conclusionem fieri solita.

Contra quartam conclusionem, in qua dicitur, *Christum per scientiam infusam cognoscere futura contingentia immediate in seipsis, per species à Deo infusas, immediate illa representantes, plura ac difficilia obijci solent argumenta, quæ breviter hic proponemus & diluamus.*

E Obijcitur ergo primò: D. Thomas 1. 2. quæst. 37. art. 3. sic ait: *Alio modo cognoscuntur futura in seipsis, & sic solius Dei est futura cognoscere, quia dum vider omnia in sua æternitate, quæ cum sit simplex, toti temporis adest, & illud includit*: Ergo anima Christi Domini, per scientiam supernaturalem infusam nequit futura contingentia in seipsis immediate cognoscere. Consequentiā manifestè videtur: Tum quia illa sic cognoscere, solius Dei est, ut docet D. Thomas. Tum etiam, quia sci-

scientia infusa non mensuratur æternitate, neque in æternitate potest futura cognoscere: sola autem cognitio mensurata æternitate, vel in illa suum objectum attingens, potest ad futura protrahi se sunt terminari.

17. Respondeo D. Thomam eo loco solum excludere ab Angelis cognitionem futurorum contingentium, ut illis connaturalem, seu ut ex virtutibus naturæ habitam; & hoc recte ratione quam ibidem adducit ostendere, quia nempe solius Dei est connaturaliter futura in seipsis cognoscere, eo quod illa in sua æternitate intueatur, quæ una cum sit, sub se ambit omnes differentias temporum. Unde ex hoc testimonio & discursu D. Thomæ solum inferri potest, animam Christi non posse naturaliter futura contingentia in seipsis cognoscere, non verò quod per principia supernaturalia, nimirum per species à Deo infusas, ea immediate repræsentantes, in seipsis immediate cognoscere nequeat.

Obijciunt secundo: Communis Thomistarum sententia docet futura contingentia non cognosci ab intellectu divino immediate in seipsis, & in eorum veritate objectiva: Ergo à fortiori ab intellectu creato animæ Christi sic cognosci nequeunt.

20. Respondeo communem Thomistarum sententiam asserere non posse futura contingentia cognosci in veritate objectiva, pro priori ad decretum liberum voluntatis divinæ, cuius contrarium affirmatur à defensoribus scientiæ mediæ; sed Thomistas non negare quod supposito decreto libero voluntatis divinæ, possint futura contingentia cognosci à Deo in seipsis ex parte rei cognitæ, non ex parte mediæ, quod respectu intellectus divinæ solum est divina essentia, ne Dei cognitio à creaturis suam specificationem desumat; quod cum non sit inconveniens respectu cognitionis creatæ Christi, possunt per illam futura contingentia cognosci in seipsis immediate, non solum ex parte rei cognitæ, sed etiam ex parte mediæ cognoscendi.

21. Initabis. Futura contingentia non possunt cognosci ab anima Christi, non cognito libero Dei decreto: Ergo non possunt ab illa per scientiam infusam cognosci immediate tam ex parte mediæ cognoscendi, quam ex parte rei cognitæ. Cōsequenter patet, Antecedens probatur primò. Futurum contingens non potest certò cognosci, nisi certò cognoscatur ut ad unam partem determinatum: Sed pro tempore futuritionis non habet aliam determinationem quam sibi extrinsecam, à decreto libero sumptam: Ergo non potest cognosci, non cognito libero Dei decreto.

Secundò, Futurum in ratione futuri constituitur per causæ determinationem ad dandam illi existentiam: Ergo antequam existat determinatio causæ secundæ, constituitur in ratione futuri per determinationem causæ primæ, quæ est ipsum divinæ voluntatis decretum, & per consequens non potest ut futurum cognosci, non cognito libero Dei decreto.

Tertiò, Si futurum contingens ab intellectu creato animæ Christi per scientiam infusam in seipso cognoscitur, elicitur ejus cognitio mediante specie impressa, participata ab essentia divina, ut in ratione speciei futura in se repræsentante: Ergo cum divina essentia non repræsentet immediate futura, sed mediante decreto ut prius repræsentato species creata, quæ est illius participatio, non nisi medio decreto ut prius repræsentato, futura contingentia repræsentare potest,

A Respondeo distinguendo Antecedens: Futura contingentia non possunt cognosci non cognito decreto, immediate in seipso, nego Antecedens. Non cognito decreto mediare & in alio, concedo Antecedens, & nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Sicut causa necessaria potest cognosci in effectu, & effectus in ipsa causa effectus contingens vel liber potest cognosci in causa, nempe in decreto, & decretum in ipso. Licet autem anima Christi per scientiam infusam non cognoscat decretum immediate in seipso, quia non datur species creata illud in se immediate repræsentans, cognoscitur tamen in effectu contingenti futuro; & hoc sufficit ad hoc ut futura contingentia immediate in seipsis ab anima Christi per scientiam infusam cognoscantur:

B ex quo ad primam & secundam Antecedentis probationem constat solutio.

Ad tertiam, concessio Antecedente, neganda est Consequentia: nam divina essentia ut species duo habet, nempe repræsentare futura in decreto, ut in medio, & in seipsis ex parte rei repræsentata subindeque potest participari à specie supernaturali creata, quoad claram repræsentationem futuri in seipso, abque eo quod participetur quoad repræsentationem illius in decreto ut in medio. Sicut licet prophetia sit participatio divinæ præscientiæ, & Dei scientia respiciat ordinem ad eventum, qui ordo præiens est futuritionis tempore; & eventum ipsum, qui præiens non est, sed futurus, potest nihilominus (ut docet D. Thomas quæst. 12. de verit. art. 10. in corp. & ad 2.) participari per prophetiam respectus ad ordinem, non participato respectu ad eventum, ut quando revelatur Prophetæ ordo causarum, & illarum propensio ad eventum, & occultatur ordinis executio.

Obijciunt tertio: Futura contingentia non sunt repræsentabilia in seipsis per aliquam speciem creatam: Ergo non possunt per scientiam supernaturalem animæ Christi infusam immediate in seipsis per speciem à Deo inditam cognosci. Consequentia patet, Antecedens probatur primò. Quod non habet determinatum esse, non est repræsentabile per propriam speciem, quandoquidem repræsentatio speciei, cum sit naturalis, non potest esse illius quod est indifferens ad essendum & non essendum: Sed futurum contingens, v. g. Petrus cras disputabit, non habet esse determinatum, sed indifferens ad essendum & non essendum: Ergo non est repræsentabile in seipso per aliquam speciem creatam.

Secundò, Si futura contingentia possent per speciem creatam in seipsis repræsentari, possent ab Angelo naturaliter cognosci: Sed hoc dici nequit, ut in Tractatu de Angelis ostensum est: Ergo nec illud.

Tertiò, Si posset dari species creata futura contingentia in seipsis repræsentans, vel illa esset naturalis, vel supernaturalis? Non primum, alias esset alicui creaturæ debita, per consequens cognitio futurorum contingentium in seipsis alicui creaturæ deberetur, quod dici nequit, cum futurorum noticia (ut supra dicebamus) certissimum sit divinitatis argumentum. Nec secundum, quia plura ex objectis futuris naturalia sunt: species autem supernaturalis supernaturale objectum exposcit: Ergo non est possibilis species creata futura contingentia in seipsis repræsentans.

Respondeo negando Antecedens, nulla enim ex parte repugnat produci speciem futura contingent-

tingentia in seipsis representantem: nam in primis non repugnat ex parte ipsius futuri, quia, ut statim dicemus, futurum, prout absoluto & efficaci divina voluntatis decreto subditur, est representabile per speciem creatam, quia prout sic habet esse determinatum in suis causis. Similiter non repugnat ex parte ipsius speciei, quia hæc species, quamvis sit creata, est altioris ordinis quam omnes species creatae quæ possunt esse connaturales alicui intellectui creato, & est peculiariter producta ad imitationem divinæ essentiae: quare sicut divina essentia, ut habet adiunctam determinationem suæ voluntatis, representat futura contingentia per modum speciei intelligibilis, ita etiam hæc species potest participare hanc perfectionem, ut futurum contingens directe & immediate representet. Unde ad primam probationem in contrarium, concessa Majori, distinguo Minorem: Futurum contingens secundum se sumptum non habet determinatum esse, concedo Majori. Ut subest efficaci & absoluto decreto voluntatis divinæ, nego Minorem, & Consequentiam. Licet ergo futurum contingens secundum se consideratum, & pro priori actus primi omnium suarum causarum, sit omnino indifferens ad esse & non esse, ac proinde prout sic representari nequeat per aliquam speciem, nec subest infallibili cognitioni, supposita tamen præsentis determinatione causæ primæ, qualiter à nobis pro statu futuritionis supponitur, iam est ad esse determinatum, non pro tempore quo dicitur futurum, sed ad esse pro illo tempore pro quo ut exultat per liberam Dei voluntatem decernitur; & hæc determinatione ad essendum supposita, potest per speciem creatam supernaturaliter à Deo infusa representari, & infallibili cognitioni subesse, subindeq; per scientiam supernaturalem animæ Christi infusam in se immediate cognosci.

Ad secundam probationem Antecedentis, nego sequelam Majoris, nam entia supernaturalia, & cogitationes cordium, sunt representabilia per speciem creatam, & tamen nequeunt ab Angelo naturaliter cognosci: non ergo ex eo quod futura contingentia possint per speciem creatam in seipsis representari, sequitur quod possint ab Angelo naturaliter cognosci: ratio autem à priori huius impotentiae in Tractatu de Angelis tradita est.

Ad tertiam probationem Antecedentis, nego Minorem pro secunda parte: ad probationem in contrarium dicendum, ad speciem supernaturalitatem sufficere quod objectum sit supernaturale in ratione objecti cognoscibilis, quamvis entitativè non sit supernaturale: licet autem plura ex futuris contingentibus sint entitativè naturalia, omnia tamen in ratione objecti cognoscibilis supernaturalia sunt, eo quod eorum cognitio nulli creaturæ factæ aut factibili possit esse contrarietas: quod sicut sufficit, ut illorum cognitio sit supernaturalis entitativè, ita & ut species illa representans supernaturalis sit.

§. IV.

Resolvitur breviter dubitatio incidens, num scilicet cognitio quæ anima Christi per scientiam infusam futura contingentia contemplatur, dicenda sit intuitiva, vel abstractiva?

105. **R**atio dubitandi sumitur ex principiis jam statutis, ostendimus enim Christum per scientiam supernaturalem infusam futura contin-

gentia in seipsis immediate cognoscere: Sed cognitio ad rem immediate & ut in se terminata non est abstractiva, sed intuitiva: Ergo videtur quod Christus per scientiam supernaturalem infusam, non abstractivè, sed intuitivè, futura contingentia cognoscat. Ita Cajetanus hic citatur ad secundum dubium, Alvarez disput. 60. & aliter in manuscriptis ad istum articulum.

Nihilominus probabilior videtur sententia Medinae, Bannez, Nazarij & aliorum Thomistarum, existimantium animam Christi Dominum per scientiam supernaturalem infusam, etiam cognoscere futura contingentia in seipsis, ea tantummodo cognoscere per notitiam propriè intuitivam.

B Ratio fundamentalis est, quia notitia propriè intuitiva petit objectum sibi physice coexistens in eadem mensura durationis: Sed cognitio scientiæ infusæ, & futura contingentia, non coexistunt physice in eadem durationis mensura: Ergo talia futura per scientiam animæ Christi infusam, non cognoscuntur propriè intuitivè: Minor est certa, nam scientia infusa animæ Christi non mensuratur æternitate, sed tempore durationis: futura verò non coexistunt tempori, sed lū æternitati, quæ ratione suæ infinitatis, & indivisibilitatis ambit & continet in unico numero divisibili, quæ successivè existunt in tempore: in Tractatu de scientia Dei fuisse exposuimus. Major verò, in qua est difficultas, probatur primo ex D. Thoma q. 3. de verit. art. 3. ad 8. ubi dicitur: Simplex notitia dicitur, non ad excludendum rationem scientiæ ad seipsum, qui inseparabiliter una scientiam comitatur, sed ad excludendam aduersionem eius quod est extra genus notitiæ, sicut est notitia rerum quam addit scientia visionis. Ergo iuxta Thomam, scientia visionis, seu intuitiva notitiæ, petit terminari ad objectum actu extrinsecus existens, & physice cognitioni coexistere.

Secundò, Idem S. Doctor variis in locis quo loco citato Tractatus de scientia Dei adducimus, ex eo probat præterita, præsentia, & futura intuitivè à Deo videri, quia sunt ipsi in sua æternitate præsentia: quod de præsentia realitè physica, & non solum objectiva & intentionali, intelligendum esse, cum communi Thomistarum sententia, ibidem docuimus, & pluribus argumentis demonstravimus: Ergo ad rationem notitiæ intuitivæ exigitur physica objecti præsentia, in ea saltem duratione quæ mensuratur cognitioni.

Tertiò, Nomen visionis, seu intuitus translatum est ex visione corporea ad significandam cognitionem intellectualem: Sicut ergo ex visione corporeâ cognoscuntur, sunt secundum actualem existentiam præsentia videntur, ita etiam quæ cognoscuntur ab intellectu, ut dicuntur cognosci visione, seu notitiâ intuitivâ, debent esse præsentia secundum actualem existentiam cognoscenti, in ea saltem duratione quæ mensuratur cognitioni.

Denique id patet ex definitione notitiæ intuitivæ, quæ rei præsentis notitia dicitur, quod intelligendum esse de præsentia physica, & non tantum de objectiva, ex eo manifestum videtur, quod alias non differret à notitiâ abstractivâ, cum istius objectivam & intentionalem præsentiam habeat in mente cognoscentis.

Ex his patet solutio ad rationem dubitandi in titio propositam, concessa enim Majori, Minor distinguenda est: Cognitio ad rem immediate terminata, non est abstractiva, sed intuitiva.

si res illa physicè & realiter cognitioni coexistat, in ea saltem duratione quā mensuratur coexistat, concedo Minorem. Si ei non coexistat realiter, sed objective tantum, nego Minorem, & Consequentiam. Cognitionis ergo futurorum habita per scientiam supernaturalem animæ Christi infusam, etsi ad illa in se terminetur, hoc est non in alio medio, & illorum existentiam ut futuram attingat; quia tamen non attingit illorum existentiam ut exsecutam, & ipsi cognitioni physicè coexistentem, non est propriè & in rigore notitia intuitiva, sed abstractiva, ad quam non requiritur quod omnino ab existentia objecti præcindat, aliàs cognitio rei ut possibiliter existentis, abstractiva notitia non esset, sed quod præcindat ab existentia objecti, ut physicè præsentis, & physicè coexistentis durationi illius.

Dixi cognitionem quā anima Christi, per scientiam infusam, futura contingentia cognoscit, non esse propriè & rigorosè intuitivam, quia si intuitio largè & impropriè accipitur, prout scilicet cognitionem claram & evidentem significat, futura contingentia intuitivè per scientiam infusam animæ Christi cognoscuntur; nam ejus cognitio non est obscura & ænigmatica, sicut notitia fidei, sed clara & manifesta.

§. V.

Corollaria præcedentis doctrinæ.

EX dictis colligitur primò, duplex intercedere notabile discrimen inter notitiam futurorum contingentium, quam anima Christi habet per scientiam beatam, & eam quā elicit mediante scientiā infusā. In primis enim Christus per scientiam beatam, videt futura contingentia in decreto, ut medio prius cognito, seu potius in essentia divina, ut per illud determinata: scientia verò infusa, nec in decreto, nec in alio medio prius cognito, futura cognoscit, sed ea in seipsis immediatè, per species à Deo infusas illa immediatè & directè repræsentantes, contempletur.

Secundò, anima Christi per scientiam infusam non cognoscit futura contingentia, notitiā propriè intuitivā, bene tamen per scientiam beatam: quia mensura scientiæ infusæ, nimirum tempus discretum, non coexistit rebus præteritis & futuris, bene tamen æternitas, quæ est mensura scientiæ beatæ, seu visionis beatificæ.

Dices, Mensura visionis beatificæ non est æternitas essentialis, sed participata, ut in Tractatu de visione beatifica docuimus: Atqui æternitas participata non coexistit rebus præteritis & futuris, quia cum sit quid creatum & finitum, non continet eminenter durationes rerum inferiorum, sicut æternitas per essentiam, quæ mensurat esse divinum: Ergo ipsa etiam scientia beatæ animæ Christi, non cognoscit futura contingentia, per notitiam quæ sit verè & propriè intuitiva.

Respondeo, concessā Majori, negando Minorem, ad cujus probationem responderi potest primò cum Nazario hic art. 1. controversiā unicā quā 4. notabili 2. durationem visionis beatificæ, tametsi creata & finita sit, & ob hoc non contineat omnem durationem possibilem, quia tamen est formalis participatio æternitatis divinæ, & in supremo ordine durationum creaturarum constituta, continet eminenter omnem durationem realem præsentem, præteritam, & futuram;

Tem. IV.

simulque coexistit physicè omnibus rebus creatis, præteritis, præsentibus, & futuris; ac proinde visio mensurata per illam, est intuitiva notitia omnium horum objectorum.

Secundò & fortè melius dici potest, quod mensura visionis beatificæ est participatio in æternitate Dei per essentiam, quæ esse Dei, ejusque operationes mensurat: in æternitate verò essentiali reperiuntur duo, nempe continere eminenter omnes durationum differentias, & rebus creatis coexistere, antequam sint in seipsis in suis propriis durationibus: ex quibus æternitas participata, quæ visionem beatificam mensurat, non participat primum, quia dicit infinitatem; bene tamen secundum, nempe physicè coexistere rebus præteritis, & futuris, ut in æternitate contentis, quia in hoc infinitas non relucet. Sicut ergo per scientiam infusam, participatur divina futurorum cognitio, sub conceptu evidentie, & certitudinis, absque eo quod participetur sub conceptu intuitionis: ita per visionem beatam participatur cognitio divina, sub conceptu coexistentis physicè ad præterita & futura, ut in æternitate contenta, absque eo quod participetur sub conceptu continentis eminenter differentias rerum præteritarum & futurarum, ac durationes illarum.

Colligitur secundò, cognitionem futurorum contingentium, quam anima Christi habet per lumen propheticum, non esse verè & propriè intuitivam: cum enim talis cognitio non mensuretur æternitate, sicut visio beatifica, sed tempore discreto, sicut scientia infusa, non coexistit rebus præteritis & futuris; unde non potest magis obtinere rationem intuitionis, respectu futurorum contingentium, quā scientia infusa.

Dices, Prophetæ dicuntur in Scriptura videntes 1. Regum 9. *Vbi est domus videntis?* Et Abraham ex eo quod prophetico lumine cognoverit adventum Christi, dicitur Joan. 8. illud vidisse: *Abraham pater vester exultavit ut videret diem istum, vidit & gavisus est.* Sed visio propriè accepta, est intuitiva cognitio: Ergo cognitio quā habent Prophetæ de rebus futuris, est intuitiva.

Respondeo Prophetas dici videntes, ratione claritatis quā cognoscunt aliquando futura, non verò ratione intuitionis; etenim cognitio clara, contrapositive ad obscuram, visio dicitur.

ARTICULUS VI.

Utrum Christi anima per scientiam inditam cognoverit omnes creaturas posibles?

Ratio dubitandi est, quia anima Christi, utpote Verbo Divino hypostaticè unitæ, attribuenda est omnis perfectio possibilis: Sed non implicat totam possibilem collectionem extra verbum per scientiam infusam cognosci: Ergo de facto ea fuit ab anima Christi cognita. Major ex supra dictis patet, Minor probatur primò. Ubi cumque D. Thomas negavit animæ Christi ut possibilem omnium possibilem cognitionem, id probavit, quia ex illa sequeretur comprehensio omnipotentie, quæ repugnat intellectui creato, ut constat ex dictis art. 2. disputationis præcedentis: At hæc ratio non militat in cognitione collectionis possibilem extra verbum, nam comprehensio causæ non inferitur nisi tantum ex cognitione suorum effectuum in ipsa, & ex ipsa; nisi enim isto modo cognoscantur non cognoscitur

Hhh

scitur causa quantum cognoscibilis est, quod ad illius comprehensionem exigitur: Ergo non implicat totam possibilem collectionem extra verbum per scientiam infusam cognosci.

Secundo, Si implicaret omnium possibilem quidditativa cognitio, idem esset quia infinita sunt: At hæc ratio est nulla: Ergo &c. Minor probatur: Infinitas Dei est major, quam infinitas collectionis possibilem; cum hæc sit tantum infinitas multitudinis, & per participationem, illa vero infinitas per essentiam: At infinitas divina non obstat quominus possit ab intellectu creato per cognitionem finitam quidditative cognosci: Ergo nec infinitas collectionis possibilem obstat potest, quominus ab intellectu creato per lumen finitum, & finitam cognitionem quidditative possit cognosci.

*Diffra.
art. 1.*

Tercio, Si repugnaret totam creaturarum possibilem collectionem ab anima Christi per scientiam infusam cognosci idem esset, quia sicut Deus eo quod infinitus est, non potest quidditative representari per aliquam speciem creatam, ut Tractatu de visione beata ostensum est: ita etiam cum tota rerum possibilem collectio infinita sit, non videtur eam posse per speciem aliquam creatam representari: Sed hæc ratio non valet: Ergo non implicat totam possibilem collectionem extra verbum per scientiam infusam cognosci. Minor probatur assignando duplicem rationem discriminis quæ reperitur inter speciem quæ Deum quidditative representaret, & eam quæ representaret totam collectionem rerum possibilem. Prima est, quia species quidditativa debet esse ejusdem immaterialitatis cum objecto, saltem quoad gradum, ut loco citato monstravimus: implicat autem speciem finitam convenire cum Deo in gradu immaterialitatis, quia gradus immaterialitatis, divinæ, excludit nedum materiam physicam, verum etiam metaphysicam, id est potentialitatem omnem, quæ exclusio nulli entitati finitæ potest competere: non autem repugnat entitati finitæ cum tota collectione possibilem, quamvis infinita sit, in gradu immaterialitatis convenire; & ideo non repugnat entitati finitæ, totam collectionem possibilem quidditative representare.

Secunda ratio discriminis est, quia species quidditativa petit univocam convenientiam cum objecto representato, ut loco citato ostendimus, repugnat autem convenientia univoca entitatis finitæ cum Deo, non verò cum tota collectione possibilem, & ideo implicat species entitativæ finitæ, representans Deum quidditative, non autem repugnat quod species finita entitativæ representet quidditative totam collectionem possibilem. His tamen non obstantibus

Dico, Christi animam per scientiam inditam non cognovisse omnes creaturas posibles. Ita communiter docent Theologi, tam domestici, quam extranei, probaturque primò hac ratione. Inconveniens est asserere animam Christi plura cognovisse extra verbum per scientiam infusam, quam in verbo per scientiam beatam: Sed per scientiam beatam non cognovit in verbo omnes creaturas posibles: Ergo nec per scientiam infusam cognovit extra verbum totam rerum possibilem collectionem. Minor disputatione præcedenti art. 2. probata fuit, Major verò ostenditur primò, quia scientia beata est superior ad infusam: Ergo Christi anima per sci-

entiam infusam non debuit plures creaturas cognoscere, quam per beatam. Secundo, Scientia rerum extra verbum, quæ infusa dicitur, comparatur ad cognitionem creaturarum in verbo, quæ scientia beata appellatur, sicut lux vespertina ad matutinam, ut colligitur ex Augustino lib. 2. super Genesim ad litteram cap. 8. & de civitate cap. 7. & alibi sæpe: At per lucem vespertinam non plura videntur, quam per matutinam: Ergo anima Christi non plura cognoscit extra verbum per scientiam infusam, quam in verbo per scientiam beatam.

Probatur secundò conclusio alia ratione. Licet anima Christi attribuenda sit omnis perfectio possibilis, quæ illius modo connaturali operandi non opponitur; quæ tamen illius modum connaturalem operandi non servat, et concedenda non est: Sed talis est omnium possibilem cognitionem extra verbum: Ergo illa anima Christi non debet attribui. Major patet, Minor probatur. Connaturale est anima Christi, ut recitat species in minori universalitate quam Angeli, ut docet Divus Thomas hic art. 6. Sed omnium possibilem cognitio haberi nequit absque specie in anima Christi recepta, quæ universaliter sit speciebus mentibus Angelorum infusa: Ergo cognitio totius collectionis possibilem, non servat connaturalem modum operandi anime Christi.

Ex quo patet solutio ad rationem debitam initio propositam, respondetur enim, quod quando dicitur anima Christi tribuendam esse omnem perfectionem possibilem, hoc intelligendum est de perfectione possibili, servata connaturali modum operandi debent anime Christi, non verò de illa quæ modum operandi anime Christi connaturalem non servat: unde quamvis satis probabile sit, non implicare totam possibilem collectionem extra verbum per scientiam infusam cognosci, idque tria argumenta supra adducta probabiliter ostendant, nihilominus quia talis cognitio non servat connaturalem modum operandi anime Christi, ei concedenda non est. Quare D. Thomas qu. 20. de verit. art. 5. cum libi primo loco hoc argumentum opposuisset: *Quicumque sit manus, potest scire minus: Sed Deus est maior quam quicquid potest scire, quia quicquid potest scire creatum est: Ergo cum anima Christi cognoscat Deum, multo magis potest cognoscere quicquid Deus potest scire: licet respondet. Ad primum dicendum, quod quicquid Deus potest scire est minus quam ipse Deus, & facilius potest ab anima Christi cognosci, si anima Christi potest offerretur quicquid Deus potest scire, sicut per se presentatur ipse; nunc autem ea quæ potest scire Deus, vel quæ fecit, non offeruntur anime Christi seipsum, sed in verbo, & ideo ratio non sequitur.* Quibus verbis S. Doctor non denegat anime Christi omnium possibilem cognitionem extra verbum, eo quod talis cognitio implicet contradictionem, sed quia de facto omnia possiblem non representantur illi per species ipsi infusas, cum hoc superet modum connaturalem operandi anime Christi: quia ipsi connaturales est, ut recipiat species minus universales, quam sunt angelicæ, quæ omnia possiblem non representant.

ARTICULUS VII.

*Virum Christi anima per scientiam infusam
evidenter cognoverit mysterium Trini-
tatis, quoad an est?*

Negativam partem docent Vazquez hic dis.
53, cap. 1. & Lorca disp. 50. Alvarez verò
disp. 62. licet cognitionem claram existentia
huius mysterij, scientia illi tribuat, dicit tamen
eam non esse evidentem, nisi evidentia in atre-
stante.

§. I.

Vera sententia statuitur, & probatur.

Dico tamen, animam Christi, per scientiam
inditam, cognoscere mysterium Trinitatis
quoad an est, idque evidenter, evidentia non in
attestante, sed per speciem infusam, in qua quid-
dativè visionem suam beatam extra Verbum
contemplatur. Ita Cajetanus hic art. 1. Ferrari-
ensis 3. contra Gent. cap. 62. Joannes à S. Thoma,
Cipullus, Cabrera, & alij Thomistæ communiter.

Primam partem hujus conclusionis probant
Alvarez, & alij ex nostris Thomistis, hoc discursu.
Christus, in quantum erat viator, cognovit
mysterium Trinitatis, nam ut viator sæpè de illo
locutus est, ut instrueret Judæos, & ut viator
Deum ut trinum oravit, quod sine ejus cognitio-
ne præstare non potuit: Sed Christus, in quantum
viator, non potuit cognoscere mysterium Trini-
tatis, nisi per scientiam infusam: Ergo per talem
scientiam illud cognovit. Minorem probant,
quia fides per quam cæteri viatores mysterium
Trinitatis cognoscunt, non erat in Christo; sci-
entia verò beata, Christo ut viatori non compe-
tebat, sed ut comprehensori: Ergo quatenus erat
viator, mysterium hoc non nisi per scientiam in-
fusam cognoscere potuit.

Hæc tamen ratio non urget, licet enim Chri-
stus ut viator Deum ut trinum cognoverit, idque
perperam neget Vazquez loco citato n. 7. Dici
tamen potest, hanc mysterij Trinitatis notitiam,
elicitam fuisse à Christo, mediante lumine pro-
phetico, quod ipsi ut viatori competeat, non
verò mediante scientia infusa, quæ ut infra dice-
mus, à lumine prophetico distinguitur. Unde
hæc ratione prætermittitur.

Probatur prima pars conclusionis contra Vaz-
quem & Lorcam, ratione quam D. Thomas hic
art. 1. insinuat. Per scientiam inditam redacta est
ad actum omnis potentialitas animæ Christi, non
solum naturalis, sed etiam obedientialis, ut ex
suprà dictis patet: Atqui in anima Christi est po-
tentia obedientialis ad cognoscendum myste-
rium Trinitatis extra verbum, per scientiam in-
fusam; hæc enim cognitio ex nullo capite repu-
gnare videtur scientiæ inditæ animæ Christi, ut
constabit ex solutione argumentorum: Ergo ani-
ma Christi per scientiam inditam, extra verbum
cognoscit mysterium Trinitatis.

Probatur etiam eadem pars ex fundamentis
quæ supra art. 3. statuimus; ibi enim ostendimus,
quod anima Christi per scientiam infusam co-
gnoscit quiddativè, imò & comprehensivè, en-
tia supernaturalia creata: Sed hæc cognitio ha-
beret non potest sine cognitione evidenti myste-
rij Trinitatis quoad an est: Ergo per scientiam
infusam clarè cognoscit Christus mysterium il-
lud quoad an est. Minor probatur: Objecta di-
centia habitudinem transcendentalem ad Deum

Tom. IV.

A ut unum & trinum, non possunt comprehensivè,
imò nec quiddativè cognosci, nisi simul co-
gnoscat evidenter per eandem cognitionem
Deus ut unus & trinus, quoad an est: Sed entia
supernaturalia creata, v. g. visio beatifica, vel
actus fidei, dicunt habitudinem transcendentalem
ad Deum ut unum & trinum: Ergo non pos-
sunt quiddativè cognosci, absque eo quod si-
mul eadem cognitione cognoscatur evidenter
trinitas personarum, quoad an est. Minor est cer-
ta, visio enim beatifica, cum sit cognitio quiddi-
tativa Dei, dicit essentialiter habitudinem ad
Deum secundum quod est in se, atque adeò ad
Deum ut trinum in personis. Major verò inde
probatur, quod implicet manifestè rem quæ ha-
bitudinem transcendentalem dicit ad aliquem
terminum, evidenter sive quiddativè cogno-
sci, non cognito evidenter ejus termino, saltem
quoad an est.

Quod verò hæc cognitio non fuerit in atre-
stante, sed in specie, indirectè tale mysterium
quoad an est repræsentantè, & directè visionem
beatificam, probatur contra Alvarez. Cognitio
evidens in attestante de mysterio Trinitatis quo-
ad an est, non pertinet ad scientiam inditam: Er-
go cognitio evidens quam habuit Christus de
mysterio Trinitatis quoad an est, non fuit cog-
nitio in attestante, sed in specie directè ejus visionem
beatificam repræsentantè. Consequentia patet,
probatur Antecedens. Cognitio evidens Trini-
tatis solum in attestante, est per medium omni-
no extrinsecum objecto, videlicet per revela-
tionem divinam: Ergo non pertinet ad scientiam
inditam, utpote quæ sicut alia scientiæ pro-
cedere debet per medium objecto intrinsecum,
alias non esset scientia.

Confirmatur: Decebat quod anima Christi
perfectius, subindeque clarius, extra verbum
mysterium Trinitatis quoad an est cognosceret,
quàm cæteri homines: Ergo cum plures ex ho-
minibus habuerint (ut concedit Alvarez) extra
verbum in attestante notitiam evidentem illius
mysterij, quoad an est, anima Christi debuit per-
fectius illud extra verbum cognoscere, atque
adeò per aliquam speciem, non quidem directè,
sed indirectè ipsum repræsentantem, qualis est
ea quæ in cognitione suæ visionis beatificæ ute-
batur scientia ipsi indita.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò contra primam partem con-
clusionis: D. Thomas hic art. 1. expressè
asserit Christum per scientiam infusam non co-
gnovisse essentiam divinam, sed solum per sci-
entiam beatam: At si Christus per scientiam in-
fusam mysterium Trinitatis cognovisset, etiam
per illam cognovisset divinam essentiam, cum
enim mysterium Trinitatis consistat in eo quod
divina essentia in tribus personis subsistat, non
potest dari evidens illius cognitio, nisi ipsa Dei
essentia evidenter cognoscatur: Ergo juxta D.
Thomam, Christus per scientiam infusam non
cognovit mysterium Trinitatis, quoad an est.
Hoc testimonium ita exaggerat Vazquez, ut di-
cat Thomistæ qui oppositum docent, non le-
gisse Divum Thomam.

Sed mirum est, hunc Authorem ita fuisse hal-
lucinatum, ut sententiam nostram non viderit in
D. Thoma, hoc ipso loco quem citat pro se, id est

Hhhh 2

art.

art. 1. huius questionis: Nam ibidem S. Doctor ait Christum per scientiam inditam cognovisse omnia illa quæ per revelationem divinam hominibus innotescunt, sive pertinent ad donum sapientiæ, sive ad donum prophetiæ, sive ad quodcumque donum Spiritus Sancti. Sed manifestum est, per fidem & divinam revelationem, & per donum sapientiæ vel prophetiæ, mysterium Trinitatis à fidelibus & Prophetis cognosci quoad an est: Ergo pariter Christus per scientiam infusam illud agnovit quoad an est. Unde quando Sanctus Thomas à cognitione scientiæ infusæ excipit divinam essentiam, loquitur de cognitione divinæ essentiæ in se, immediata, & intuitiva, quæ solum habetur per scientiam beatam, seu visionem beatificam, non verò de cognitione Dei, & divinæ essentiæ, quoad an est, & mediata, cum per effectus Dei naturales & supernaturales evidenter ostendatur, Deum esse, ejusque natura & attributa manifestentur. Ita explicat S. Thomam Cajetanus hic articulo primo paulò post principium, ubi ait: *Dei essentia excepta est, quia non cognoscitur naturaliter, nec per revelationem; & intelligit revelationis nomine quicumque influxum speciei cuiuscumque intelligibilis, & per cognitionem divinæ essentiæ, non quamcumque cognitionem, sed visionem illius. Novit siquidem anima Christi per scientiam inditam, divinam naturam multò magis quam quicumque Philosophus, imò quam anima se parata, & Angeli naturali cognitione, quoniam clara revelatione novit Deum esse trinum in personis, & alia huiusmodi spectantia ad supernaturalem ordinem, quæ Angelorum naturalem cognitionem excedunt. Sed quia per eam non videbat divinam essentiam, quam per scientiam beatam videbat, ideo excepta est cognitio essentiæ à scientia indita.*

128.

Obijcies secundò: Per scientiam inditam solum cognoscuntur illa quæ sunt representabilia per propriam speciem: At mysterium Trinitatis non est representabile per propriam speciem, etiam quod an est: Ergo non cognoscitur à Christo per scientiam inditam. Minor est certa, ut enim in Tractatu de visione beata ostensum est, impossibile est speciem immediate representantem Deum, quandoquidem deberet esse ejusdem immaterialitatis cum Deo, & cum ipso univocè convenire. Major verò probatur: De ratione scientiæ inditæ est terminari ad objectum in proprio genere, hoc est non in alio objecto prius cognito: Ergo ea solum per talem scientiam cognoscuntur quæ sunt representabilia per propriam speciem.

129.

Respondeo Majorem esse veram de illis quæ immediate cognoscuntur per scientiam inditam, non verò de illis quæ cognoscuntur mediatè; aliàs neque potuisset anima Christi per hanc scientiam cognoscere ex creaturis Deum ut est unus, quod nullus dixit. Quando verò dicitur, scientiam inditam terminari ad suum objectum in proprio genere, non est sensus, quod per illam solum cognoscantur res per proprias species, & non mediante alio objecto prius cognito; sed quod scientia indita non terminatur ad objectum ut visum in Deo, sicut scientia beata, per quam creaturæ in Deo ut in causa cognoscuntur.

130.

Obijcies tertio: In specie effectus supernaturalis nequit evidenter cognosci per scientiam inditam mysterium Trinitatis, etiam quoad an est: Sed visio beatifica animæ Christi est effectus supernaturalis: Ergo in specie creata talis

visionis nequit Christus evidenter cognoscere Trinitatem, etiam quoad an est. Major probatur: Ut in specie effectus supernaturalis evidenter cognoscatur mysterium Trinitatis, cum præcisè quoad an est, necesse est quod talis effectus dicat habitudinem ad Deum ut trinum: sed habitudinem ad Deum ut trinum, dicitur ad Deum ut unum; cum enim relatio effectus ad Deum fundetur in ipsa sui creatione, seu productione ab illo, Deum solum ut creatorem respicit, subindeque non ut trinum, sed ut unum, quandoquidem vis creativa, cum sit communis omnibus personis, pertinet ad unitatem essentiae: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Majorem: In specie effectus supernaturalis ipsum representantem solum ut est effectus, nequit evidenter cognosci mysterium Trinitatis, concedo Majorem. In specie effectus supernaturalis, quæ non præferat ipsum solum ut effectum Dei, sed etiam ut objectum dicens habitudinem ad Deum, prout est in se, qualis est species quæ utitur scientiæ inditæ animæ Christi ad cognoscendam visionem beatificam, nego. Licet ergo nullus detur effectus Dei, qui illum respiciat, ut trinus, tanquam causam efficientem sui, quædam tamen sunt effectus supernaturales, qui Deum ut trinum tanquam objectum respiciunt, & ad illum dicunt ordinem transcendentelem (sicut visio beata, & actus fidei quo credo Deum esse unum & trinum) qui proinde consequuntur ab anima Christi quidditative & comprehensive, per scientiam infusam cognoscuntur per eandem scientiam evidenter cognoscatur mysterium Trinitatis quoad an est, ut in secunda probatione primæ partis conclusionis declaravimus.

Obijcies quartò cum Alvare contra secundam partem conclusionis: Christus cognovit mysterium Trinitatis evidenter in attestante. Sed talis cognitio non potest nisi ad ejus scientiam infusam pertinere, cum scientia beata tale mysterium evidenter in seipso cognoscatur: Ergo Christus per scientiam inditam cognovit mysterium Trinitatis evidenter in attestante. Major sic probatur & explicatur ab Alvare: Anima Christi perfecte noverat se inter omnes creaturas intellectuales esse supremam, rationis unionis hypostatica, ac proinde à nulla alia creatura se posse illuminari, & per consequens fidebat Deum esse qui ei mysterium Trinitatis, & omnia alia supernaturalia mysteria immediate revelabat, quem aliunde clare noverat nec falli nec fallere posse: Ergo evidenter in attestante cognoscebat mysterium Trinitatis, & omnia alia supernaturalia mysteria: in eo siquidem consistit evidens notitia rei in attestante, ut ex veritate illius qui aliquid revelat, clare & evidenter cognita, manifestè inferatur rem illam quam indicat veram esse, hæc enim cognitio non est evidens rei in seipsa, quam, ut suppono, clare non videt, sed solum in eo à quo revelatur & manifestatur, id est in attestante.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, cognitio enim mysterij Trinitatis evidens in attestante, seu ratione testimonij divini illius revelantis & testificantis, non pertinet ad scientiam infusam, sed ad lumen propheticum, cum sit per medium omnino extrinsecum objecto, videlicet per revelationem divinam, sicut supra dicitur.

dicebamus, cognitionem futurorum contingen-
tium in testimonio Dei dicentis, & revelantis
ea, non procedere à scientia supernaturali Chri-
sto infusa, sed à lumine prophetico, quod à lu-
mine gloriæ, & à scientia infusa distinguitur,
per hoc quod lumen gloriæ creaturas in divina
essentia ut in causa cognoscit, scientia infusa il-
las in seipso contempletur, lumen autem pro-
pheticum testimonio Dei extrinseco innitur.

§. III.

Corollaria precedentis doctrinæ.

134. **E**X dictis colligitur primò, objectum scientiæ
infusæ animæ Christi esse ens creatum, pro-
ut in se supernaturaliter cognoscibile.

Patet hoc corollarium: Nam scientia infusa
animæ Christi attingit omne ens creatum su-
pernaturaliter in seipso: Ergo sub aliqua ra-
tione omni enti creato communi: Sed non
est alia assignabilis, nisi ratio entis creati ut co-
gnoscibilis in se supernaturaliter: Ergo hæc
est objectum specificativum scientiæ infusæ ani-
mæ Christi.

135. Colligitur secundò, scientiam per se infu-
sam animæ Christi esse unum specie habitum:
Nam ut ait S. Thomas in 3. dist. 14. quæst. 1.
art. 3. quæstionum. 4. ad 3. *Non qualibet specierum
diversitas facit habitum diversum, aliis oportet,
quid, quot sunt res, tot essent scientiæ; sed diversitas
specierum, quæ non reducuntur ad eundem modum
cognitionis secundum genus: Sed diversitas speci-
erum infusarum animæ Christi reducitur ad e-
undem modum cognitionis secundum genus,
nempe ad modum cognoscendi supernaturali-
ter ens creatum in seipso, cum ratio entis crea-
ti, ut cognoscibilis in se supernaturaliter, sit ob-
jectum scientiæ infusæ animæ Christi, ut superi-
ori corollario dicebamus: Ergo scientia infusa
animæ Christi est unus specie habitus. Nec ob-
stat quod S. Thomas hic art. 6. ad finem cor-
poris sic dicat: Et ideo scientia indita animæ Chri-
sti sit distincta secundum diversos habitus; loquitur
enim de scientia infusa, non pro eo quod dicit
in recto, sed pro eo quod importat de connota-
to, & in obliquo, species scilicet intelligibiles
concurrentes objectivè, ut exponunt Medina,
Aravius, & alij recentiores Thomistæ ex Ber-
gomeni in tabula aurea dubio 12. & 16. ubi
hæc distinctione conciliat id quod D. Thomas
ait hic art. 6. cum eo quod in 3. lib. sententia-
rum docuerat.*

136. Colligitur tertio, scientiam infusam animæ
Christi distingui à lumine gloriæ, à lumine pro-
phético à nostra Theologia, & ab habitu pru-
dentis supernaturalis.

Probat brevis: Habitus & potentia di-
stinguuntur per objecta: Sed objectum scientiæ
infusæ animæ Christi distinctum est ab objectis
prædictorum habituum: Ergo ab illis essentiali-
ter distinguitur. Major patet, Minor probatur.
Objectum luminis gloriæ est divina essentia ut
in se clarè & intuitivè cognita: objectum lumi-
nis prophetici est ens supernaturale cognosci-
bile ratione divini testimonij, seu revelationis
Dei evidenti, vel obscuræ: objectum Theolo-
giæ est Deus, ut subsans revelationi virtuali &
mediatæ: prudentia verò infusa circa agibilia ut
proprium objectum versatur: Sed ens creatum
prout in se supernaturaliter cognoscibile ab
illis objectis distinguitur: Ergo objectum
scientiæ infusæ animæ Christi distinctum est ab

A objecto luminis gloriæ, luminis prophetici,
Theologiæ, & prudentiæ supernaturalis.

Colligitur quartò, scientiam infusam animæ
Christi non fuisse discursivam quoad acquisiti-
onem; bene tamen, quantum ad usum,
potuisseque intellectum Christi eam uti discurs-
tendo.

Prima pars hujus corollarij patet, cum enim
hæc scientia fuerit divinitus indita, ideoque infu-
sa appelletur, non fuit acquisita per discursum,
nec inventionem humanam comparata. Secunda
verò, quam Suarez, Vazquez, Delugo, & alij
Recentiores negant, est D. Thomas hic art. 3. ubi
docet, quod licet hæc sententia non fuerit discursiva
quoad acquisitionem, fuit tamen discursiva
quoad usum, & quod intellectus Christi eam
uti potuit discurrendo. Ratio etiam id suadet:
Discursus enim consistit in diversis cognitionibus,
quarum una ex alia deducitur: Sed licet anima
Christi per habitum scientiæ infusæ potuerit
intelligere modò, quo intelligunt Angeli,
nempe uno actu cognitionis, essentiam & propri-
etates, quæ representantur per unam speci-
em infusam; quia tamen iste habitus fuit quoad
usum illius voluntati subiectus, potuit pro vo-
luntatis arbitrio illo utendo elicere unam cog-
nitionem non adæquatam cum representatione
speciei, per quam sola essentia cognosceretur, &

C aliam ad solas proprietates terminatam; & con-
sequenter potuit essentiam & proprietates di-
stinctis cognitionibus, quarum una ex alia dedu-
citur, intelligere: Ergo potuit anima Christi uti
scientiæ infusæ discurrendo. Unde licet in Ange-
lis sit unicus duntaxat modus intelligendi uno
discursu, qui modus, cum sit necessarius, non po-
test immutari; tamen in Christo est duplex mo-
dus intelligendi per scientiam infusam; ut enim
convenit cum Angelis, habet eundem intelli-
gendi modum; in quantum verò homo & via-
tor, habet modum connaturalem intelligendi
naturæ humanæ, nempe cum discursu, potestque
alterutrum eligere, & illo uti per scientiam in-
fusam. Unde Matth. 22. probavit discurrendo
se majorem esse Davide, dicens: *Quomodo si filius
eius est, vocat eum Dominum, &c.* Qui discursus non
potuit esse nisi à scientia infusæ, cum per scientiam
acquistam anima Christi mysteria super-
naturalia non cognoverit.

D Dices: Per speciem immediatam objecti,
non potest illius cognitio ex alia cognitione deduci:
Sed Christus per habitum scientiæ infusæ,
omnia illius objecta cognovit per species im-
mediatas illorum, cum per talem scientiam res
creatas extra verbum in seipso cognosceret:
Ergo non potuit utendo habitu scientiæ infusæ,
unam cognitionem ex alia deducere, nec proinde
discurre.

E Respondeo negando Minorem, & ad illius
probationem dico, quod licet Christus per scientiam
infusam res creatas extra verbum cognosceret,
subindeque eas cognosceret immediatè immediatione
excludente essentiam divi-
nam, ut medium, non tamen per exclusionem
omnis medij; species enim quæ Christus per scientiam
infusam cognoscit essentiam substantiæ
creatæ, habet rationem medij, in quo & per quod
cognoscit proprietates quæ ab illa profluunt;
unde licet tales proprietates quidditative, & ut
sunt in se, per talem scientiam cognoscantur,
non tamen sunt per se notæ, sicut ipsa essentia,
sed per aliud, nempe per essentiam, cujus sunt

Huiusmodi; pro-

proprietates; alioquin per habitum scientiæ infusæ Christus nullum objectum scientificæ & demonstrativæ cognosceret, subindeque talis habitus non esset scientia, sed intelligentia, seu habitus primorum principiorum, qui solum veritates indemonstrabiles, & medio carentes attingit.

139. Colligitur quintò, Christum per scientiam infusam potuisse intelligere sine conversione ad phantasmata, vel cum conversione ad illa, pro voluntatis arbitrio.

Probatur: Christus habebat duplicem modum intelligendi, alterum communem Angelis & Beatis, ut comprehensor; alterum communem hominibus, ut viator: Atqui per primum erat omnino independens à phantasmatibus; tùm quia habebat species infusas à Deo, sicut Angelis; tùm etiam quia habebat dominium supra suum corpus, ut Beati: Ergo ex eo capite non debebat necessarii uti phantasmatibus. Similiter ut viator habebat communem modum intelligendi cum alijs hominibus, utendo sensibus & phantasmatibus: Ergo ex eo capite poterat se convertere ad phantasmata, ut in ipsis rebus velut in speculis & exemplis videret, quæ per scientiam infusam cognoscebat.

140. Confirmatur: Quia scientia per se infusa, etsi supernaturalis sit, fuit tamen in modo operandi proportionata naturæ humanæ, & modo naturalis cognoscendi intellectus humani, qui est per discursum intelligere, potuit Christus illa uti discurrendo, ut præcedenti corollario ostensum est: Atqui etiam modus connaturalis intelligendi animæ corpori unitæ est intelligere speculari phantasmata, & convertendo se ad illa: Ergo eadem ratione Christus potuit uti scientiâ infusâ convertendo se ad phantasmata. Quod ut magis percipiatur, & argumento, quod in contrarium fieri posset, occurratur,

141. Notandum est cum D. Thoma in 3. dist. 14. qu. 1. art. 3. quaestione 3. quod intellectus habet se ad phantasmata dupliciter: Vno modo sicut accipiens à phantasmatibus scientiam, quod est in illis, qui nondum scientiam habent secundum modum, qui est à rebus ad animam. Alio modo secundum motum, qui est ab anima ad res, in quantum phantasmatibus utitur quasi exemplis, in quibus inspicit quod considerat; cuius tamen scientiam prius habebat in anima. Quamvis ergo scientia infusa animæ Christi non posset primò modò à phantasmatibus dependere, cum ab illis non posset species accipere, eò quod species tali scientiæ deservientes habitæ sint per infusionem; benè tamen secundò modò, potuit enim Christus uti tali scientiâ ponendo species super phantasmata, & in ipsis phantasmatibus objectum sensibile inspicendo, quod alias in seipso poterat per tales species cognoscere. Sicut ille qui potens aliquod objectum videre in seipso, voluntarie visum ad speculum applicat, illudque in speculo intuetur.

142. Colligitur sextò, scientiam infusam animæ Christi non fuisse semper in actuali consideratione omnium objectorum, ad quæ poterat se extendere, imò nec fuisse necessariò cum cognitione actuali alicujus objecti conjunctam; quia licet talis habitus esset supernaturalis & infusus, fuit tamen voluntati humanæ Christi, quantum ad usum subiectus; eo modo quo habitus charitatis, licet sit supernaturalis, subditur tamen nostræ voluntati quantum ad applicationem & usum; unde sicut habitu charitatis uti-

mur quando volumus, & quantum volumus, ita & anima Christi utebatur scientiâ infusâ quando volebat, & per ipsam ea solum objecta considerabat, ad quorum considerationem illam applicabat.

Colliges septimò, scientiam infusam Christi esse quidem superiorem scientiâ Angelorum, non solum quantum ad claritatem & certitudinem, sed etiam quantum ad numerum scientiarum, cum per eam Christus cognoscat plura mysteria gratiæ, & futura contingentia, nec non occulta cordium cogitationes, quæ Angelis non revelantur, ut constat ex dictis art. 4. Est tamen scientiâ Angelicâ inferiorem, quantum ad modum cognoscendi qui est naturalis animæ humanæ, nempe modum cognoscendi per discursum, & per conversionem ad phantasmata, ut ait Thomas art. 4. & quantum ad species quibus utitur, quia, ut idem S. Doctor art. 6. docet, species animæ Christi infusæ, sunt minus universales, quam species Angelis indicæ: quia sunt connaturaliter intellectui humano Christi, qui non est ita perfectus sicut intellectus angelicus.

DISPUTATIO XVIII.

De scientia Christi acquisita.

Ad quæst. 12. D. Thoma.

Postquam S. Doctor de scientia beata & infusa animæ Christi disseruit, ut totum de scientia Christi Tractatum perfolvat, agitur de scientia à Christo acquisita, circa quam pauca occurrunt, articulis sequentibus discutienda.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum præter scientiam beatam, & infusam, constituenda sit in anima Christi Domini scientia per se acquisibilis?

§. I.

Quibusdam præmissis conclusio affirmativa statuitur.

Notandum primò: quod scientia per se acquisibilis illa dicitur, quæ tamen de facto à Deo aliquando infundatur (qualiter omnes scientias naturales fuisse Adamo in primo conditionis instanti infusas, docet D. Thomas 1. p. qu. 94. art. 3.) per se tamen & connaturaliter per nostris actibus acquiri; ad differentiam scientiæ infusæ per se, cui vel repugnat esse: tialiter nostris actibus acquiri, vel licet possit de potentia absoluta illis effici, per se tamen & connaturaliter perit per infusionem haberi.

Notandum secundò: hic solum nos inquirere, an in Christo fuerit scientia quæ per se & ex natura sua ab homine acquisibilis est. Utrum vero Christus eam per accidens habuerit per infusionem, sicut Adamus: vel illam de facto propriis actibus sibi comparaverit, sicut nos eam acquiritur, dicemus articulo sequenti. His præmissis, pro resolutione difficultatis propostæ,

Dico breviter: constituenda est in anima Christi Domini scientia ex genere suo acquisita. Ita communiter docent Theologi cum S. Thoma supra quæst. 9. art. 4. excepto Richardo; licet &